

COMMISSIE VAN DE EUROPESE GEMEENSCHAPPEN

COM(91) 28 def.

Brussel, 31 Januari 1991

Voorstel voor een

VERORDENING (EEG) VAN DE RAAD

Inzake de oprichting van een financieel instrument
voor het milieu (LIFE)

(door de Commissie ingediend)

TOELICHTING

I. INLEIDING

De afgelopen jaren hebben de publieke opinie, de regeringen van de Lid-Staten en het Europese Parlement steeds meer gevraagd om drastischer maatregelen te nemen voor een concrete invulling van de doelstellingen van het Verdrag op milieugebied.

Steeds sterker wordt het bewustzijn dat een uitsluitend nationale aanpak van milieuproblemen meestal geen doeltreffende oplossing biedt. Dat blijkt vooral bij geografisch uitgestrekte meerdere landen omvattende milieuverontreiniging, bij voorbeeld verontreiniging van rivieren of zeeën. Nog sterker geldt het voor problemen die de hele aarde omvatten, zoals aantasting van de ozonlaag of het broeikas-effect. Maar ook als de problemen een minder groot gebied omvatten is een gezamenlijke opgezette gecoördineerde actie op communautair niveau noodzakelijk. Bepaalde problemen houden rechtstreeks verband met het communautair beleid in andere sectoren zoals het landbouwbeleid of het regionaal beleid; de doeltreffendheid van oplossingen hangt dus mede af van de mate waarin rekening is gehouden met de onderlinge verwevenheid van milieubeleid en andere beleidssectoren. Bovendien heeft ieder milieuprobleem verstrekkende economische implicaties en de voor de oplossing hiervan gekozen methoden kunnen van invloed zijn op de concurrentieverhoudingen of handelsbelemmeringen tot gevolg hebben. De risico's van concurrentievervalsing en evenwichtverstoring worden nog vergroot door de verschillen tussen de Lid-Staten op het vlak van de prioriteitsstelling op milieugebied en de mate van doeltreffendheid waarmee de nationale administraties de communautaire bepalingen ten uitvoer leggen.

Vaak dient de opzet en uitvoering van milieumaatregelen te gebeuren in samenwerking en coördinatie met derde landen. Internationaal overleg met betrekking tot milieu-aspecten wordt steeds frequenter en complexer. De resultaten van dit overleg kunnen verstrekkende gevolgen hebben voor de economische evenwichten tussen landen, de concurrentiekracht van ondernemingen of de economische groei, en de invloed daarvan op ons ontwikkelingsmodel kan aanzienlijk zijn. De eenheid tussen de Lid-Staten en de samenhang en doeltreffendheid van het binnen de Gemeenschap opgezette milieubeleid zijn van essentieel belang voor haar geloofwaardigheid en dus voor een doeltreffende behartiging van haar belangen op internationaal vlak.

Bijzonder belangrijk zijn in dit verband de betrekkingen met de landen van Midden- en Oost-Europa, omdat deze landen niet ver van de landen van de Gemeenschap afliggen en met ernstige milieuproblemen te kampen hebben, milieuproblemen die rechtstreekse invloed kunnen hebben op de toestand van het milieu in de Lid-Staten.

Op milieugebied staat de Gemeenschap dus nu voor de volgende drie zware taken :

- Zij moet de ambitieuze doelstellingen van het Verdrag realiseren, met name moet zij waarborgen scheppen voor een hoog beschermingsniveau;
- Binnen het Europa van de 12 moet zij onderlinge samenhang scheppen tussen landen die soms zeer sterke verschillen te zien geven wat betreft ontwikkeling, aard en aanpak van milieuproblemen en beheersing van nieuwe technologieën;
- Internationaal moet zij steeds meer verantwoordelijkheden nemen.

Om deze drie taken aan te kunnen moet de Gemeenschap over toereikende middelen en instrumenten beschikken om de problemen aan te pakken.

II. INSTRUMENTEN VOOR HET MILIEUBELEID

Om de milieuproblemen de baas te kunnen worden moeten instrumenten worden aangewend waarmee het gedrag van individuen, overheden en ondernemingen kan worden veranderd.

De tenuitvoerlegging van zo'n beleid zou langs drie sporen kunnen gebeuren :

- door middel van wetgeving, dat wil zeggen de geleidelijke invoering van een milieuwetboek met kwaliteitsdoelstellingen, normen, procedures, enz.;
- door middel van economische en fiscale instrumenten, door de met iedere activiteit gepaard gaande milieukosten door te berekenen in de prijzen, kosten of vergoedingen die de producent en/of de consument voor de verschillende goederen en diensten moeten betalen;
- door middel van financiële instrumenten waarmee de verschillende gedragingen kunnen worden gestuurd met positieve prikkels (demonstratieprojecten, steun, leningen, enz.) en/of door financiering van op terugwinning of preventie gerichte operaties die de tekortkomingen van de overige instrumenten moeten aanvullen.

Elk van deze drie actiemiddelen heeft sterke en zwakke punten.

Wetgeving biedt de, theoretische, zekerheid dat gekwantificeerde en nauwkeurig omschreven doelstellingen worden verwezenlijkt. De beperkingen zijn gelegen in de betrekkelijk statische en starre aard van de instrumenten die hierbij worden gehanteerd. Wetgeving betekent bovendien een belasting van het bestuursapparaat, met name op het vlak van de controle, die zeer zwaar kan gaan uitvallen als men op alle activiteiten met milieu-effect invloed wil gaan uitoefenen. Een overmatige reglementering en bureaucratie zouden bovendien een rem kunnen betekenen op de bewegingsvrijheid van de ondernemingen en hun concurrentievermogen kunnen aantasten.

De wetgeving die na de Europese top van Parijs in oktober 1972 op gang is gekomen is in voldoende mate ontwikkeld, maar op het vlak van de toepassing zijn er grote problemen. Bovendien is aanvulling en regelmatige aanpassing in verband met de ontwikkelingen op technologisch gebied en de wijzigingen van de milieugegevens noodzakelijk.

De werking van economische en fiscale instrumenten is soepeler en dynamischer. Bij gebruik daarvan in combinatie met wettelijke maatregelen kunnen die maatregelen veel effectiever worden. Verder vormen zij een effectief middel voor integratie van de milieufactor in andere beleidsterreinen. Op zichzelf echter vormen zij geen garantie voor verwezenlijking van nauwkeurig omschreven doelstellingen. Bovendien is het vaak moeilijk zo niet onmogelijk de collectieve kosten van een bepaalde vorm van hinder aan te geven, met name wanneer het gaat om wereldomvattende verschijnselen zoals het broeikas-effect of de aantasting van de ozonlaag. In de praktijk moet men meestal een pragmatische werkwijze volgen en de maatregelen geleidelijk aanpassen en afstemmen op de verkregen resultaten en de te bereiken doelstellingen.

De Raad heeft herhaaldelijk, en de laatste maal op de zitting van 29 oktober 1990 over deze instrumenten gedebatteerd. De doeltreffendheid en de wenselijkheid van een communautaire actie op milieugebied is erkend. Op het ogenblik wordt gewerkt aan concrete voorstellen voor bepaalde prioritaire sectoren.

De financiële instrumenten zijn het geschiktste middel wanneer er iets moet worden gedaan tegen aantasting van het milieu als gevolg van activiteiten uit het verleden, of wanneer het onmogelijk is een duidelijke oorzaak of de schuldige aan te wijzen van de milieuschade. De financiële instrumenten vormen bovendien een nuttige aanvulling van stappen op het gebied van regelgeving en normalisatie, vooral als er op korte termijn ambitieuze doelstellingen moeten worden verwezenlijkt.

De bedragen die op de begroting speciaal voor communautaire financiële instrumenten ter uitvoering van het milieubeleid zijn uitgetrokken, zijn te verwaarlozen. Wel valt een stijging van de uitgaven voor milieudoelinden door andere financiële instrumenten van de Gemeenschap te constateren. De Europese Raad van 26 juni 1990 heeft de Commissie daarom gevraagd hiervan een overzicht op te stellen.

Gezien de beperkingen die ieder instrument heeft zal een samenhangend en doeltreffend milieubeleid alleen tot stand kunnen komen met inschakeling van alle drie genoemde instrumenten. Door normalisatie, economische en fiscale maatregelen en financiële instrumenten met elkaar te combineren zullen van elk instrument de tekortkomingen kunnen worden gecompenseerd en de mogelijkheden benut. Wanneer meerdere middelen gecombineerd worden ingeschakeld, zal ook gemakkelijker de consensus worden bereikt die nodig is om een communautair beleid te ontwikkelen en ten uitvoer te leggen.

In dit verband is versterking en uitbreiding van de samenhang van de communautaire financiële maatregelen noodzakelijk om het effect van de andere beleidsinstrumenten te versterken en om de geloofwaardigheid en doeltreffendheid daarvan te vergroten. Het Europese Parlement heeft daarop herhaaldelijk aangedrongen, met name bij de vaststelling van de begrotingen voor 1990 en 1991. Het heeft zich met name uitgesproken voor de instelling van een financieel instrument dat is afgestemd op de problemen waar men voor staat en op de rol die de Gemeenschap op dit gebied moet vervullen.

III. DE BESTAANDE FINANCIËLE INSTRUMENTEN

Overeenkomstig de wens van de Europese Raad van 26 juni 1990 heeft de Commissie een overzicht opgesteld van de middelen die op de begroting zijn uitgetrokken voor financiële ondersteuning van milieumaatregelen. Bij het bij onderhavig voorstel gevoegd overzicht kunnen onder andere de volgende opmerkingen en kanttekeningen worden geplaatst :

- De rechtstreeks of indirect met het milieu verband houdende uitgaven zijn de afgelopen jaren sterk gestegen. Tot 1987 bedroegen de jaarlijkse uitgaven ongeveer 60 miljoen ecu, maar in de periode 1988-1993 moeten de uitgaven op milieugebied worden opgevoerd tot meer dan 4 miljard ecu, waarvan 90 % aan investeringen moet worden besteed en 10 % aan uitgaven voor onderzoek en demonstratieprojecten.
- De vastleggingskredieten zijn afkomstig van een aantal zeer uiteenlopende instrumenten. Slechts een klein deel van deze kredieten (bepaalde onderzoekprogramma's, financiering van demonstratieprojecten in het kader van ACE, MEDSPA, NORSPA en ACNAT, de maatregelen ter bescherming van de bossen (brandpreventie en bestrijding van de zure regen) en de begrotingslijn "ecologie in de ontwikkelingslanden") zijn in de eerste plaats voor het milieu bestemd; de overige kredieten houden wel verband met het milieu maar dienen meer ter realisering van de doelstellingen van het beleid waarvan zij de financiële ondersteuning verzekeren. Weliswaar zijn het uitgaven die bijdragen tot beperking van verschillende vormen van verontreiniging, maar omdat genoemde uitgaven gespreid zijn over een groot aantal financieringsinstrumenten en onderworpen zijn aan de doelstellingen, de prioriteiten en de vooral geografische beperkingen van het beleid, waarvan zij het instrument vormen, kunnen zij geen zichtbare en samenhangende weerspiegeling vormen van de doelstellingen en prioriteiten van een milieubeleid; zij kunnen dus niet in het specifieke kader van dit beleid een sturende en stimulerende functie vervullen die de andere beleidsinstrumenten aanvult en ondersteunt.

- Het Verdrag bepaalt dat milieubeschermingselzen een onderdeel vormen van het in andere sectoren gevoerde Gemeenschapsbeleid. Financiering van acties die rechtstreeks betrekking hebben op het milieu is op zich niet voldoende om aan deze bepaling te voldoen. Met milieuelzen moet ook rekening worden gehouden bij financieringen die niet rechtstreeks op het milieu betrekking hebben, bij voorbeeld wanneer het gaat om industriële of vervoersinfrastructuur of de financiering van de steun aan de landbouw.

IV. HET WAAROM VAN EEN FINANCIËEL INSTRUMENT VOOR HET MILIEU

Zoals reeds gezegd in punt II, kan een financieel instrument de doeltreffendheid van een milieubeleid verhogen, als het wordt gebruikt om het milieugedrag van personen, ondernemingen en overheidsinstanties te beïnvloeden door middel van stimuleringsmaatregelen of door financiering van sanerings- en preventieve maatregelen. In dit verband is een communautair financieel instrument, dat een kader vormt voor op nationaal, regionaal of plaatselijk niveau genomen initiatieven en deze stimuleert, bijzonder belangrijk. Genoemde initiatieven nemen steeds sneller in aantal toe, en wanneer de verschillen tussen de Lid-Staten wat betreft de benadering van de problemen, de gestelde prioriteiten en de concrete mogelijkheden om iets te doen groot zijn, bestaat het gevaar dat de onverenigbaarheid van situaties in de verschillende landen nog wordt versterkt. Het betreft hier onverenigbaarheden waarvan harmonisatie steeds moeilijker zal worden, omdat deze onverenigbare elementen passen in het kader van acties die zich steeds meer ontwikkelen tot een echt nationaal milieubeleid. Het zou dus gevaarlijk zijn de risico's van dergelijke ontwikkelingen te onderschatten, omdat zij met name concurrentievervalsingen en handelsbelemmeringen tot gevolg kunnen hebben. Te meer daar het Hof van Justitie met betrekking tot de problemen in verband met dit milieu de gegrondheid heeft erkend van beroepen op de bepalingen van artikel 36 van het Verdrag.

Omdat de op communautair niveau vastgelegde bedragen in verband met het subsidiariteitsbeginsel vaak betrekkelijk gering zijn, hangt de doeltreffendheid van maatregelen vooral af van hun zichtbaarheid en van hun koppeling aan en samenhang met de doelstellingen en prioriteiten van het beleid dat zij ondersteunen en van de mate waarin zij met de andere in het kader van het betreffende beleid aangewende communautaire beleidsinstrumenten sporen.

Een en ander geldt in sterke mate voor het milieubeleid, omdat daar het toepassingsgebied zeer uitgebreid is, terwijl maatregelen op milieugebied uitzonderlijk hoge lasten voor de begroting met zich mee kunnen brengen.

De bij de verschillende Gemeenschapsbeleidssectoren behorende financieringsinstrumenten moeten bij de uitvoering van het beleid dat zij ondersteunen een bijdrage leveren tot het oplossen van milieuproblemen. Zij kunnen echter niet in de eerste plaats dienen ter ondersteuning van het milieubeleid, omdat hun werking niet de bijzondere kenmerken, prioriteiten en doelstellingen van een milieubeleid tot uiting kan brengen.

Milieumaatregelen verschillen in meerdere opzichten van in andere beleidskaders genomen maatregelen :

Ten eerste vragen milieuproblemen heel vaak om oplossingen die niet vanuit een regionale of nationale optiek kunnen worden gevonden. De voor de oplossing van zo'n probleem opgezette actie moet het hele grondgebied van de Gemeenschap kunnen bestrijken en soms zelfs passen in het kader van internationale samenwerking.

Ten tweede zijn milieumaatregelen niet in de eerste plaats gericht op een bepaalde maatschappelijke of economische sector dan wel de produktieve sector van bepaalde gebieden. Zij zijn erop gericht systematisch milieubewust handelen door personen, ondernemingen of overheden te bevorderen en hebben dus de hele bevolking als doelgroep.

Verder hebben milieumaatregelen, wanneer zij beogen verandering te brengen in het milieugedrag van de bevolking zelden een eenmalig karakter. Zij moeten worden gezien in het perspectief van een geleidelijke ontwikkeling op lange termijn en er moet een permanente stimulerende invloed vanuit gaan. Waar het gaat om naleving van het beginsel dat de vervuiler betaalt laat het milieubeleid als stimulerend en sturend instrument zijn voorkeur uitgaan naar sleutelacties.

Bij de opzet van het milieubeleid is men uitgegaan van het standpunt dat rationeel gebruik van natuurlijke hulpbronnen en een gestage ontwikkeling een illusie zouden blijken, als men deze doelen uitsluitend of hoofdzakelijk door inzet van overheidsmiddelen zou willen bereiken, ongeacht of het nu om nationale of communautaire middelen gaat en ongeacht de degelijkheid daarvan. Men zal nooit iets kunnen bereiken als men personen, ondernemingen of overheden te verstaan geeft dat zij nog steeds op dezelfde voet kunnen doorgaan. Daarom zijn in dit verband het beginsel dat de vervuiler betaalt en het subsidiariteitsbeginsel zo belangrijk. Daarom wordt er ook in het Verdrag de nadruk op gelegd dat milieu-overwegingen ook in de beleidsvoering op andere gebieden moeten worden betrokken.

Een financieel instrument voor het milieu mag geen middel worden voor het achteraf repareren van de schade en het mag niet worden gezien als een soort schoonmaakmachine die alle activiteiten bestrijkt en alle milieuzorgen uit de weg ruimt.

V. HET BEGINSSEL DAT DE VERVUILER BETAALT

Artikel 130 R, lid 2 van de Europese Akte bepaalt onder meer dat het optreden van de Gemeenschap inzake het milieu gebaseerd is op het beginsel dat de vervuiler betaalt.

Volgens dit beginsel komen de lasten die voortvloeien uit de naleving van de geldende normen of kwaliteitsdoelstellingen neer op degene die verantwoordelijk zijn voor vervulling. Bij de toepassing van dit beginsel worden in twee gevallen uitzonderingen gemaakt :

- wanneer de onmiddellijke toepassing van zeer strenge normen ernstige economische ontwrichting tot gevolg zou kunnen hebben;
- wanneer investeringen op milieugebied in het kader van beleid in andere sectoren, zoals het regionaal of het landbouwbeleid, de oplossing beogen van bepaalde structurele problemen van regionale of sectoriële aard, voor zover de steunverlening in overeenstemming is met de bepalingen van de verdragen, met name van de artikelen 92 en 93.

In dit verband zij er aan herinnerd dat de Commissie in de drie mededelingen aan de Lid-Staten van 1974, 1980 en 1987 een semi-vast statuut heeft verleend aan staatssteun op milieugebied, voor zover deze beneden de 15 % van de gesteunde investeringen blijft.

Verder worden niet als strijdig met het beginsel dat de vervuiler betaalt beschouwd :

- de financiële bijdragen die worden toegekend aan plaatselijke lichamen voor de bouw of het beheer van openbare installaties ter bescherming van het milieu, waarvan de kosten in eerste instantie niet geheel kunnen worden gedekt door de bedragen die door de van de installaties gebruikmakende vervuilers moeten worden betaald;
- financieringen ter compensatie van uitzonderlijk zware lasten die aan bepaalde vervuilers worden opgelegd om een uitzonderlijk hoge graad van schoonheid van het milieu te verkrijgen;
- de bijdragen die worden toegekend ter bevordering van onderzoek en ontwikkeling voor de toepassing van schone technieken, fabricageprocessen en producten.

Naast deze vormen van staatssteun zijn er ook nog andere soorten overheidsinvesteringen die verenigbaar zijn met dit beginsel, bij voorbeeld :

- de financiering van de bescherming van natuurgebieden;
- de kosten van het schoonmaken van terreinen, wanneer het gaat om verontreiniging als gevolg van activiteiten in het verleden, of wanneer het onmogelijk uit te maken is wat de oorzaak of wie verantwoordelijk is;
- uitgaven die een aanvulling vormen op de toepassing van het beginsel dat de vervuiler betaalt, bij voorbeeld steun aan ontwikkeling van openbaar vervoer, wanneer dit nodig blijkt om de gewenste resultaten te bereiken;
- initiatieven op internationaal vlak waaraan financiële steun mag worden gegeven omwille van het daaraan gehechte belang dan wel het beoogde effect of uit solidariteitsoverwegingen.

Het beginsel dat de vervuiler betaalt is niet onverenigbaar met de instelling van een financieel instrument speciaal voor het milieu. Er moet echter wel rekening worden gehouden met dit beginsel bij de omschrijving van de door dit nieuwe instrument bestreken gebieden, en bij de financiële steunverlening.

VI. HET SUBSIDIARITEITSBEGINSEL

Artikel 130 R vierde alinea van het Verdrag bepaalt dat de Gemeenschap op milieugebied optreedt, wanneer de betreffende doelstellingen beter op het niveau van de Gemeenschap dan op dat van de Lid-Staten afzonderlijk kunnen worden verwezenlijkt. Onverminderd bepaalde maatregelen met een communautair karakter dragen de Lid-Staten zorg voor de financiering en de uitvoering van de andere maatregelen.

Subsidiariteit moet het grondbeoordelingscriterium blijven bij de opstelling van de op communautair niveau uit te voeren acties op milieugebied. Bij de beoordeling en toepassing van dat criterium moet echter de doeltreffendheid van het beleid waar het de verwezenlijking van de gestelde doelen betreft vooropstaan, en niet abstracte of ideologische overwegingen.

Men kan moeilijk volhouden dat bij hantering van dit criterium een doeltreffende communautaire specifieke milieu-actie onmogelijk wordt, terwijl wel iedere actie op milieugebied is toegestaan, als zij onder de vlag van een ander communautair beleid wordt uitgevoerd. Het subsidiariteitsbeginsel is geen beginsel dat uitsluitend op het milieubeleid van toepassing is. Het geldt voor veel communautaire actiegebieden en op begrotingsgebied is het meer regel dan uitzondering. Het voor het communautair optreden gekozen kader moet bevorderlijk zijn en geen belemmering vormen voor de doorzichtigheid op dit gebied. Met name moet worden vermeden, wanneer uit milieu-overwegingen begrotingsmiddelen worden ingezet, dat de subsidiariteit, wanneer de financiering moet gebeuren met voor het milieubeleid geëlgende financiële instrumenten, anders wordt beoordeeld dan wanneer er andere financiële instrumenten in het spel zijn. De interpretatie van artikel 130 R lid 4 van het Verdrag mag niet leiden tot irrationele oplossingen die neerkomen op een verdraaling van het betreffende artikel.

Het milieu is overigens één van de sectoren waarin communautair optreden met het oog op subsidiariteit het meest gerechtvaardigd is. Dit geldt voor iedere actie die oplossingen beoogt voor grensoverschrijdende of wereldomvattende vervuillingsproblemen. Het geldt ook voor gevallen waarin communautair optreden noodzakelijk is om economische en sociale samenhang te bewerkstelligen of concurrentievervalsingen dan wel handelsbelemmeringen te voorkomen.

Natuurlijk is rechtstreekse financiering door de Gemeenschap ter ondersteuning van de toepassing van het communautair recht verwerpelijk. De communautaire financiering kan beter gericht zijn op bevordering van een versnelde uitvoering van de geldende voorschriften of het voorbijstreven daarvan. Maar ook hier mag niet de voorkeur worden gegeven aan de vorm boven de inhoud. De beste manier om te bevorderen dat de geldende normen worden achterhaald is de totstandkoming van strengere normen bevorderen. In vele gevallen kan dat doel niet worden bereikt, als niet de mogelijkheid wordt geschapen om op zijn minst indirecte steun te geven aan de tenuitvoerlegging van de nieuwe normen, ten minste in de landen waar de problemen op dit vlak het grootst zijn.

VII. TOEPASSINGSGEBIED EN PRIORITEITEN

Het nieuwe Instrument moet het communautaire beleid op milieugebied financieel ondersteunen. Het moet het optreden van de Gemeenschap in deze sector doeltreffender maken en beter zichtbaar. Het moet bijdragen tot een grotere samenhang van het gedrag van de Lid-Staten tegenover milieuproblemen, zowel wat de aanpak van de problemen op het grondgebied van de Gemeenschap betreft als bij internationaal overleg met het oog op het vinden van voor een gezamenlijk antwoord op grensoverschrijdende of mondiale problemen. Verder moet het een beter evenwicht scheppen tussen het op milieugebied en andere gebieden gevolgde Gemeenschapsbeleid en integratie van de milieufactetten in de andere beleidssectoren bevorderen.

Het effect van het Instrument moet vooral stimulerend zijn en bij voorkeur moeten financieringsmiddelen met een sleuteleffect worden ingezet. Het Instrument moet bijdragen tot het opruimen van knelpunten die de ontplooiing van de overige actiemiddelen van de Gemeenschap belemmeren of blokkeren.

Het Instrument moet kunnen beschikken over verschillende financieringsvormen, afhankelijk van de aard van de operaties. De financiering kan bestaan uit medefinanciering van programma's, projecten, rentesubsidies, terug te betalen subsidies of ondersteuning van technische bijstand.

De vier algemene doelstellingen van het nieuwe financieel Instrument moeten zijn :

- a) bijdragen tot versterking en verhoging van de doeltreffendheid van overheidsstructuren of diensten die de milieuvoorschriften ten uitvoer moeten leggen;
- b) bijdragen tot de bestrijding en beperking van de verschillende vormen van verontreiniging door een actie die de regelgeving aanvult;
- c) bijdragen tot de bescherming van kwetsbare gebieden, alsmede tot de instandhouding van de biogenetische verscheidenheid;
- d) technische en financiële steun aan derde landen ten behoeve van de uitvoering van internationale overeenkomsten, en de oplossing van gemeenschappelijke of mondiale problemen.

Wat het eerste punt betreft kan worden gezegd dat de communautaire regelgeving vaak slecht wordt toegepast. Dit kan te wijten zijn aan het te kort schieten van nationale of plaatselijke overheidsinstanties. Ook de recente aard van de problematiek en het ontbreken van ervaring met de praktische aanpak daarvan kan de oorzaak zijn.

In dit verband kan onder meer worden gedacht aan de volgende soorten acties :

- technische bijstand bij het opstellen van strategieën en samenhangende financiële hulpprogramma's die op de bestaande milieuproblemen zijn afgestemd.
- opleiding van milieubeheerders, milieuadviseurs voor de overheid, milieuverantwoordelijken in bedrijven, en personeel voor het beheer van kwetsbare gebieden;
- uitrusting voor de ontwikkeling en modernisering van bewakings- en controleapparatuur;
- voorlichting en bewustmaking.

De tweede doelstelling staat centraal in de activiteiten van het financieel instrument. De activiteiten op dit vlak steunen op de overtuiging dat vooruitgang bij de bestrijding van verontreiniging voor een groot deel afhangt van de rechtstreekse betrokkenheid van plaatselijke instanties en bedrijven en dat het door deze betrokkenheid mogelijk is sneller en verder te gaan dan de wet vereist. Ook indirect ingrijpen is mogelijk, bij voorbeeld door een actie ter bevordering van milieukeuren met als doel de ondernemingsactiviteiten te laten sturen door de keuzes van de consument. In dit verband zou men ook kunnen zorgen voor financiële steunverlening aan de slachtoffers van milieugevallen, om hen in staat te stellen hun recht te halen bij diegenen die verantwoordelijk zijn en aldus de naleving te bevorderen van het beginsel dat de vervuiler betaalt.

De actie moet ook bepaalde ondernemingen in de Gemeenschap helpen, met name in de landbouw en de industrie, waar de kleine en middelgrote ondernemingen steun moeten krijgen bij hun pogingen zich aan te passen. In deze context moet de Gemeenschap te werk gaan volgens het subsidiariteitsbeginsel en vooral initiatieven op nationaal vlak bevorderen en de samenhang ervan verzekeren, ten einde concurrentievervalsing of het ontstaan van handelsbelemmeringen te voorkomen.

De concrete invulling van de tweede doelstelling zou er als volgt uit kunnen zien :

- bevordering van het gebruik van nieuwe schone technologieën in een aantal sterk vervuillende industrietakken, zoals cementfabrieken, papierfabrieken, leerlooierijen, conservenfabrieken, enz.;
- sanering van door vroegere industriële activiteiten verontreinigde plaatsen, zoals steengroeven, slakkenbergen, stortplaatsen voor toxisch afval;

- steun aan KMO's die toxische of milieuschadelijke produkten gebruiken, zoals ververlijen, fotolaboratoria, verfwinkels, drukkerijen, ziekenhuizen;
- ontwikkeling van technieken voor recycling en hergebruik van afvalstoffen;
- bevordering en benutting van milieuaccountancy bij ondernemingen.

De derde doelstelling is gebaseerd op de vaststelling dat zeer vaak voor problemen op het gebied van milieubescherming of behoud van natuurlijke hulpbronnen een regionale of nationale aanpak geen adequate oplossing biedt, met name wanneer het gaat om problemen in verband met lucht- of waterverontreiniging. Het gaat om de instandhouding van het biologisch erfgoed, de aanpak van de problemen in verband met de zure regen en het broeikaseffect of de bestrijding van erosie en woestijnvorming. Het kan ook gaan om bevordering van onderzoek naar oplossingen voor milieuproblemen als gevolg van het verdwijnen van landbouwactiviteiten en de economische marginalisering van bepaalde regio's. Minstens even belangrijk is de bevordering van activiteiten die erop gericht zijn stadsgebieden te saneren en weer leefbaar te maken. Een communautair optreden dat reeds genomen en uitgevoerde maatregelen aanvult (zie met name het communautair bosbouwbeleid) in het kader van deze doelstelling is vaak nodig, omdat er keuzes moeten worden gemaakt en maatregelen genomen moeten worden die gebaseerd zijn op een objectieve inschatting van de prioriteiten en niet op de al dan niet grote gevoeligheid of bereidheid van nationale of regionale overheidsinstanties of op beschikbare nationale begrotingsmiddelen.

In dit geval kan gedacht worden aan maatregelen op gebieden als :

- regeneratie van door brand, erosie of woestijnvorming verwoest plantendek;
- bescherming en instandhouding van kustgebieden en -wateren;
- natuurbehoud en instandhouding van biogenetische rijkdom van communautair belang;
- sanering en instandhouding van stadscentra, met name van historisch waardevolle centra die behoren tot het Europees cultureel erfgoed.

De vierde en laatste doelstelling omvat het zoeken naar oplossingen voor wereldwijde problemen zoals het broeikaseffect, de vernietiging van het tropisch regenwoud, de aantasting van de ozonlaag en de verontreiniging van de zee. De betreffende maatregelen kunnen zich uitstrekken tot gebieden buiten de Gemeenschap, bij voorbeeld in het geval van steunverlening aan bijzonder arme landen, waarmee dan de consensus wordt bevorderd die nodig is voor het sluiten en uitvoeren van internationale overeenkomsten. Dergelijke maatregelen die in de plaats komen van de bijdragen van de Lid-Staten afzonderlijk of deze versterken hebben tot gevolg dat de onderlinge samenhang van de Gemeenschap wordt versterkt en daarmee haar stuwkracht en haar internationale onderhandelingspositie. Voor wat betreft grensoverschrijdende problemen moet bijzondere aandacht worden besteed

aan het Oostzee- en Middellandse Zeegebied. De Gemeenschap heeft er natuurlijk belang bij dat de houding van de betrokken derde landen aldaar in overeenstemming is met de hare. Hetzelfde geldt voor geheel Midden- en Oost-Europa, omdat de toestand van het milieu daar rechtstreeks invloed heeft op een groot deel van het grondgebied van de Gemeenschap.

Concrete maatregelen in het kader van deze doelstellingen zouden kunnen zijn :

- een bijdrage van de Gemeenschap in de multilaterale financiële mechanismen waar men zich met wereldwijde problemen bezighoudt;
- een bijdrage van de Gemeenschap in de tenuitvoerlegging van de internationale overeenkomsten;
- technische bijstandsprogramma's ten behoeve van derde landen; in het bijzonder de aan de Oostzee en de Middellandse Zee liggende staten;

Er zij op gewezen dat in het kader van de overeenkomstig de vier prioritaire doelstellingen opgezette activiteiten acties op scholingsgebied ten dienste van de verschillende geplande initiatieven, alsmede alle voorlichting en bewustmaking van het publiek van zeer groot belang zijn voor het bereiken van de gewenste resultaten.

VIII. CRITERIA VOOR DE BIJSTANDSVERLENING DOOR HET NIEUWE FINANCIËEL INSTRUMENT

De activiteiten van het nieuwe financiële instrument moeten een bijdrage leveren tot de verwezenlijking van de algemene doelstellingen en de tenuitvoerlegging van het communautair beleid en de communautaire wetgeving. De omvang van de communautaire deelname moet afgestemd worden op de ernst van de op regionaal niveau op te lossen milieuproblemen, op het bijzonder belang van de acties vanuit communautair oogpunt, en op de draagkracht van degene die de financiële steun van het FIM geniet.

Wat afzonderlijke projecten betreft (voornamelijk demonstratieprojecten) gelden bij communautaire steunverlening criteria als de innoverendheid van het project, de waarde ervan als een voorbeeld dat later zou kunnen leiden tot toepassing op ruime schaal, de betrokkenheid van meerdere partners uit verschillende Lid-Staten, en de kosteneffectiviteit.

Het percentage van de financiële deelname door de Gemeenschap zal normaal tussen de 30 en 75 % van de totale kosten van de acties liggen.

Acties waaraan reeds door Structuurfondsen of andere communautaire instrumenten financiële hulp wordt gegeven komen niet voor steun uit het FIM in aanmerking.

IX. INTEGRATIE VAN DE BESTAANDE FINANCIËLE INSTRUMENTEN

Ten einde de samenhang van de bijstandsverlening door de Gemeenschap op milieugebied te verzekeren moeten de acties worden omschreven die passen in het kader van het FIM en moet er een coördinatiemechanisme worden opgezet.

Het FIM is een communautair instrument dat financiële steun biedt ten behoeve van activiteiten die in de eerste plaats bescherming en verbetering van het milieu tot doel hebben. Dit geldt voor de lopende

of geplande activiteiten in het kader van MEDSPA, NORSPA, ACE-technologieën en ACNAT. Hetzelfde kan ook gezegd worden van de financieringen in derde landen omvattende acties die als het ware als verlengstukken zullen fungeren van de door de Gemeenschap op eigen grondgebied opgezette actie voor beheersing en gezondmaking van het milieu, en die daarvan een essentieel onderdeel vormen (zure regen, broeikas-effect, aantasting van de ozonlaag, verontreiniging van rivieren en zeeën, waarvan de Gemeenschap de rechtstreekse gevolgen ondervindt).

In regio's waar Structuurfondsen en andere communautaire financiële instrumenten financiële bijstand verlenen ten behoeve van acties op het gebied van milieubescherming zal de Commissie zorgen dat de activiteiten van genoemde instrumenten en van het FIM worden gecoördineerd. Hetzelfde geldt voor de activiteiten van het FIM en de ontwikkelingssamenwerking.

Van de reeds lopende of door de Commissie aan de Raad voorgestelde acties zullen de programma's MEDSPA, NORSPA, ACE - Technologie en ACNAT worden opgenomen in het nieuw financiële instrument. Het directe gevolg hiervan zal zijn dat de door de Raad getroffen regelingen inzake het beheer van deze instrumenten komen te vervallen, zodra deze verordening in werking treedt.

X. DE TENUITVOERLEGGING

Het FIM is een milieubeleidsinstrument dat bedoeld is aanvulling van de regelgeving, en de economische en fiscale instrumenten, en dat wordt gebruikt wanneer het nodig is om de doeltreffendheid van het communautair beleid als geheel te verhogen. Het is dus niet het enige beleidsinstrument en ook niet het instrument bij uitstek.

In deze geest zullen de programma's die passen in het kader van de vier in punt VII aangegeven algemene doelstellingen van het FIM door de Commissie na raadpleging van het Comité voor het Milieu worden vastgesteld in verband met :

- de in het kader van de communautaire actieprogramma's vastgestelde doelstellingen en prioriteiten (het voorstel voor het vijfde programma zal in 1991 bij de Raad en het Parlement worden ingediend);
- de strategieën die op communautair niveau zijn vastgesteld voor sectoren als afvalbeheer, natuurbehoud en instandhouding van de biologische verscheidenheid, en bestrijding van de zure regen;
- de toestand van het milieu in de landen van de Gemeenschap (het derde communautair verslag is bijna voltooid);
- de in het kader van internationale overeenkomsten aangevane verplichtingen.

Deze programma's worden samengesteld in samenwerking met de belangrijkste betrokken partijen (nationale of regionale instanties, economische en maatschappelijke organisaties, niet-gouvernementele organisaties). Aangezien de milieuproblemen die door het FIM in aanmerking worden genomen vaak grensoverschrijdend of wereldomvattend zijn, moet deze samenwerking integratie op communautair niveau bevorderen van partijen die bij een bepaald probleem betrokken zijn, van vertegenwoordigers van met een of ander probleem geconfronteerde sociaal-economische categorieën, alsmede van groepen die bepaalde doelen nastreven. De samenwerking moet dus bij voorkeur plaatsvinden met door genoemde integratie ontstane organisaties (samenwerkingsverbanden van regio's, ondernemingen, niet-gouvernementele organisaties).

Dit "partnerschap" moet met name een beter begrip van de problemen mogelijk maken, een betere omschrijving van de behoeften en prioriteiten en een betere verdeling van taken en verantwoordelijkheden, ten einde te garanderen dat de op de begroting vastgelegde bedragen zo goed mogelijk worden gebruikt. In dit verband zal de overschakeling van de tot nu gevolgde "project"-benadering op de "programma"-benadering zorgen voor een beter beheer van de financieringsaanvragen, een verhoogd effect van de communautaire bijstandsverlening, alsmede voor de planning daarvan.

De tenuitvoerlegging van de beslissingen van het FIM omvat een tot de nationale of regionale overheidsinstanties gerichte beschikking van de Commissie of wel sluiting van contracten of overeenkomsten met de met uitvoering van de actie belaste partijen (samenwerkingsverband van bedrijven, internationale organisaties, niet-gouvernementele organisaties) waarin de aard en het niveau van de steunverlening alsmede de daarbij gestelde voorwaarden staan omschreven. De voor het FIM uitgetrokken bedragen worden jaarlijks door de begrotingsautoriteit vastgesteld. Bovendien zullen er meerjarige ramingen worden opgesteld met een splitsing van de kredieten over de verschillende prioritaire doelstellingen.

De communautaire actie moet ook een permanente afweging van de naar voren gebrachte behoeften en de beschikbare middelen omvatten. De verordening voorziet in dit verband in een mechanisme waarmee de uitvoering van de steunverlening door het FIM op doeltreffende wijze kan worden bewaakt, alsmede in een evaluatiesysteem waarmee lopende acties eventueel kunnen worden bijgesteld.

Tijdens de eerste fase, in 1991 en 1992, bevat dit financieel instrument speciale vereenvoudigde bepalingen die ervoor moeten zorgen dat de beschikbare budgettaire middelen worden besteed. Deze fase wordt bovendien benut om het nieuwe instrument uit te proberen. Op basis van de opgedane ervaring tijdens deze twee jaren en rekening houdend met de middelen die voorzien zullen worden in het kader van de nieuwe financiële perspectieven, zal de Raad LIFE evalueren. De Commissie zal daartoe een voorstel doen voor 31 december 1992.

XI. OPNAME VAN HET FINANCIËEL INSTRUMENT IN DE BEGROTING

Wat de financiering betreft heeft men de keuze tussen nieuwe inkomsten van de Gemeenschap of de normale begrotingsprocedure.

Men heeft voor de tweede oplossing gekozen, ook al zitten hier nieuwe onderhandeling over de financiële vooruitzichten van de Gemeenschap aan vast. Als de financiële middelen voor het nieuwe financieringsinstrument door specifieke fiscale maatregelen van de Gemeenschap verschaft zouden moeten worden zou dit betekenen dat de op de eigen middelen betrekking hebbende Verdragsbepalingen moeten worden gewijzigd en dat de Lid-Staten het eens zouden moeten worden over de fiscale maatregelen die als financieel draagvlak zouden moeten fungeren.

Voorstel voor een

VERORDENING (EEG) VAN DE RAAD

inzake de oprichting van een financieel instrument
voor het milieu (LIFE)

DE RAAD VAN DE EUROPESE GEMEENSCHAPPEN,

Gelet op het Verdrag tot oprichting van de Europese Economische
Gemeenschap, inzonderheid op artikel 130 S,

Gezien het voorstel van de Commissie⁽¹⁾,

Gezien het advies van het Europese Parlement⁽²⁾,

Gezien het advies van het Economisch en Sociaal Comité⁽³⁾,

Overwegende dat het Verdrag tot oprichting van de Europese Economische
Gemeenschap in de ontwikkeling en tenuitvoerlegging van een
communautair milieubeleid voorziet en de doelstellingen en beginselen
vermeldt die aan dit beleid ten grondslag moeten liggen;

(1) PB C nr.

(2) PB C nr.

(3) PB C nr.

Overwegende dat op grond van artikel 130 R van het Verdrag het optreden van de Gemeenschap op milieugebied met name tot doel heeft de kwaliteit van het milieu te behouden, te beschermen en te verbeteren en dat bij de uitwerking van dit optreden zij onder meer rekening zal houden met de milieu-omstandigheden in de onderscheiden regio's van de Gemeenschap, alsmede met de economische en sociale ontwikkeling van de Gemeenschap als geheel en de evenwichtige ontwikkeling van haar regio's;

Overwegende dat artikel 130 R, lid 4, van het Verdrag bepaalt dat de Gemeenschap op milieugebied optreedt, wanneer de beoogde doelstellingen beter op het niveau van de Gemeenschap dan op dat van de Lid-Staten afzonderlijk kunnen worden verwezenlijkt; dat onverminderd bepaalde maatregelen met een communautair karakter de Lid-Staten zorg dragen voor de financiering en de uitvoering van de andere maatregelen;

Overwegende dat de Gemeenschap, ten einde het hoofd te kunnen bieden aan mondiale milieuproblemen of gemeenschappelijke problemen de mogelijkheid moet krijgen bijstand te verlenen aan derde landen of te helpen bij de ten uitvoerlegging van de internationale overeenkomsten overeenkomstig de bepalingen van artikel 130 R, lid 5;

Overwegende dat de Europese Raad op de zitting van 25 en 24 juni 1990 een verklaring heeft aangenomen waarin richtlijnen worden gegeven voor het toekomstig optreden van de Gemeenschap op milieugebied en waarin hij zegt dat de wetgeving waar dit past gepaard moet gaan met economische en fiscale maatregelen;

Overwegende dat Europese Raad in dezelfde verklaring de Commissie heeft verzocht een lijst op te stellen van alle voor het communautair milieubeleid uitgetrokken begrotingsmiddelen die momenteel door een hele reeks afzonderlijke financiële instrumenten worden toegekend en haar conclusies onverwijld aan de Raad voor te leggen;

Overwegende dat uit dit begrotingsonderzoek een snelle stijging van uitgaven is gebleken vanuit zeer uiteenlopende bronnen van financiering, uitgaven die zijn afgestemd op de doelstellingen en de beperkingen van de gebruikte financiële instrumenten;

Overwegende dat een financieel instrument voor het milieu (hierna genoemd LIFE : l'instrument financier pour l'environnement) moet worden opgericht dat een samenhangend financieringskader vormt, en beter afgestemd is op het optreden van de Gemeenschap op milieubeleid, waarbij het beginsel dat de vervuiler betaalt en het subsidiariteitsbeginsel worden nageleefd;

Overwegende dat het, om het in artikel 130 R van het Verdrag gestelde doel te bereiken, van belang is om met inachtneming van het beginsel van concentratie van bronnen de algemene doelstellingen van het instrument te omschrijven, een algemene indeling van de daaraan toegewezen taken te maken en de soorten maatregelen te omschrijven waaraan LIFE steun kan verlenen; dat deze maatregelen een aanvulling kunnen vormen op reeds vastgestelde en uitgevoerde maatregelen, met name op het gebied van bescherming en instandhouding van bossen;

Overwegende dat dient te worden bepaald dat LIFE in de eerste fase, die loopt over de jaren 1991 en 1992, volgens een vereenvoudigde procedure zorg draagt voor de financiering van prioritaire acties;

Overwegende dat, ten einde de financieringen van LIFE zo doeltreffend mogelijk te maken en beter te voldoen aan de verwachtingen van de begunstigen, er nauw overleg moet worden ingesteld tussen de Commissie, de betrokken Lid-Staat en de overige economische en sociale partners die bij de door het FIM ondernomen acties belang hebben, waarbij partijen binnen het kader van hun eigen verantwoordelijkheden en bevoegdheden handelen als partners die een gemeenschappelijk doel nastreven;

Overwegende dat de voornaamste vormen van bijstand van LIFE duidelijk moeten worden aangegeven;

Overwegende dat mechanismen moeten worden geschapen om de bijstand van de Gemeenschap aan te passen aan de kenmerken van de te steunen acties en de draagkracht van de begunstigten;

Overwegende dat er op het vlak van toezicht, controle en evaluatie doeltreffende methoden moeten komen, terwijl ook moet worden gezorgd voor een adequate voorlichting van de potentiële begunstigten en het publiek;

Overwegende dat er dient te worden bepaald dat de Raad, in het licht van de ervaring die in de eerste fase, die loopt over 1991 en 1992, is opgedaan en rekening houdend met te verwachten beschikbare begrotingsmiddelen, de bepalingen van LIFE opnieuw in behandeling neemt op basis van een vóór 31 december 1992 door de Commissie in te dienen voorstel,

HEEFT DE VOLGENDE VERORDENING VASTGESTELD :

Artikel 1

Onderwerp

1. Er wordt een financieel instrument voor het milieu (LIFE) opgericht dat moet bijdragen tot de ontwikkeling en uitvoering van het communautair milieubeleid.
2. Doel van LIFE is bij te dragen in de financiering van prioritaire acties op milieugebied op het gehele grondgebied van de Lid-Staten, alsmede van acties op het gebied van technische en financiële bijstandsverlening door de Gemeenschap in het kader van de internationale overeenkomsten waarbij zij verdragsluitende partij is of van de samenwerkingsacties waaraan zij deelneemt.
3. LIFE omvat de bestaande financiële instrumenten, te weten Verordening (EEG) nr. 2242/87 van de Raad van 23 juli 1987 inzake communautaire acties voor het milieu⁽¹⁾ (ACE) alsmede Verordening (EEG) nr. .../91 van de Raad van .../91 betreffende een communautaire actie ten behoeve van de milieubescherming in het Middellandse-Zeegebied (MEDSPA)⁽²⁾.

Artikel 2

Algemene doelstellingen

De doelstellingen van LIFE zijn :

* In de Gemeenschap :

- versterking en verhoging van de doeltreffendheid van de overheidsstructuren en -diensten die moeten zorgen voor de tenuitvoerlegging van de milieuvoorschriften;
- bijdragen tot de bestrijding en vermindering van de verschillende vormen van verontreiniging;
- bijdragen tot de bescherming van kwetsbare gebieden en tot de instandhouding van de biogenetische verscheidenheid;

(1) PB nr.L 207 van 29.7.1987, blz. 8.

(2) PB nr. L

* Buiten de Gemeenschap :

- de verlening van technische en financiële bijstand bij tenuitvoerlegging van de internationale overeenkomsten en de oplossing van gemeenschappelijke en mondiale problemen.

Artikel 3

Specifieke doelstellingen

1. Jaarlijks worden vóór 30 september volgens het concentratiebeginsel na overleg met het in artikel 13 genoemde comité en op grond van de bepalingen van deze verordening en van het actieprogramma van de Gemeenschap inzake het milieu door de Commissie de specifieke doelstellingen en de meerjarenacties in het kader van de algemene doelstellingen vastgesteld, alsmede de daarop betrekking hebbende prestatie-indicatoren en de bij de keuze van afzonderlijke door LIFE te financieren maatregelen te hanteren criteria.
2. In de eerste fase, die loopt over 1991 en 1992, draagt LIFE in de eerste plaats zorg voor financiering van de volgende acties :
 - acties die voldoen aan de voorwaarden om in aanmerking te komen voor de bestaande ten behoeve van het milieu opgerichte financiële instrumenten (ACE, MEDSPA);
 - acties die tot doel hebben de oplossing van bijzonder ernstige milieuproblemen of vanuit communautair oogpunt bijzonder belangrijk zijn;
 - acties die technische en financiële bijstand aan derde landen inhouden.
3. In de bijlage bij deze verordening worden de soorten maatregelen opgesomd waaraan LIFE steun kan verlenen.

Artikel 4

Vormen van bijstandsverlening

De financiële bijstandsverlening van LIFE omvat diverse financieringsvormen, afhankelijk van de aard van de activiteiten :

- a) medefinanciering van programma's
- b) medefinanciering van projecten
- c) rentesubsidies
- d) terug te betalen subsidies
- e) steun ten behoeve van de technische bijstand en van de aan de acties voorafgaande voorbereidende studies.

Artikel 5

Voor bijstand in aanmerking komende activiteiten

1. Voor financiële steun als bedoeld in deze verordening komen in aanmerking, de activiteiten die in overeenstemming zijn met de doelstellingen van de artikelen 2 en 3.
2. De acties waaraan steun wordt verleend door Structuurfondsen of andere communautaire financiële instrumenten komen niet in aanmerking voor financiële steunverlening op grond van deze verordening.

Artikel 6

Coördinatie

De Commissie draagt zorg voor de coördinatie van en samenhang tussen de steunverlening uit hoofde van deze verordening en die van Structuurfondsen en andere communautaire financiële instrumenten.

Artikel 7

Partnerschap

De door LIFE gefinancierde acties worden opgezet en uitgevoerd in nauw overleg tussen de Commissie, de betrokken Lid-Staat, die op nationaal, regionaal of plaatselijk niveau de bevoegde instanties aanwijst die hem vertegenwoordigen, en de overige belanghebbende economische en sociale partners.

Artikel 8

Middelen van LIFE

De voor de acties als bedoeld in deze verordening bestemde begrotingsmiddelen worden in jaarlijkse gedeelten op de algemene begroting van de Europese Gemeenschappen opgevoerd. De begrotingsautoriteit bepaalt de voor ieder jaar beschikbare kredieten.

Bij de herziening van de financiële vooruitzichten dient de Commissie een meerjarenraming in van de voor LIFE nodig geachte bedragen, verdeeld over de doelstellingen als bedoeld in de artikelen 2 en 3.

Artikel 9

Bepaling van de steunpercentages

1. De percentages van de door LIFE te verlenen communautaire steun bij de financiering van acties worden bepaald op grond van de volgende overwegingen :
 - de ernst van de specifieke milieuproblemen waarop de acties gericht zijn,
 - het bijzonder belang van de acties vanuit communautair oogpunt,
 - de financiële draagkracht van de betrokken Staten of begunstigten.

2. Voor de totale communautaire steunverlening gelden de volgende maximumpercentages :

- 30 % van de totale kosten, wanneer het gaat om particuliere investeringen;
- 50 % van de totale kosten, wanneer het overheidsinvesteringen, proefprojecten of demonstratieprojecten betreft;
- In uitzonderlijke gevallen 75 % van de kosten, wanneer het gaat om biotopen of habitats van communautair belang;
- In uitzonderlijke gevallen 100 % van de totale kosten voor maatregelen ter verkrijging van de informatie die nodig is voor uitvoering van de actie, alsmede voor maatregelen inzake technische bijstandsverlening.

Artikel 10

Behandeling van de steunaanvragen

1. De aanvragen om steun van LIFE worden opgesteld door de door de Lid-Staten aangewezen nationale, regionale of plaatselijke bevoegde instanties en worden bij de Commissie ingediend.

De Commissie kan evenwel op eigen initiatief in de Gemeenschap gevestigde natuurlijke of rechtspersonen door middel van in het Publikatieblad van de Europese Gemeenschappen gepubliceerde verzoeken om reacties van belangstellenden, vragen steunaanvragen in te dienen voor acties die voor de Gemeenschap van bijzonder belang zijn.

De aanvragen van derde landen worden door de betrokken nationale instanties bij de Commissie ingediend.

De Commissie deelt de Lid-Staten mee welke projecten naar aanleiding van genoemde verzoeken zijn binnengekomen, alsmede welke verzoeken door derde landen zijn ingediend.

2. De aanvragen voor financiering door LIFE moeten jaarlijks uiterlijk op 31 maart bij de Commissie zijn ingediend. Voor de eerste fase is de einddatum gesteld op 30 september 1991.

3. De keuze door de Commissie van een project of actie na raadpleging van het in artikel 13 genoemde Comité worden gevolgd door
 - a) een door de Commissie gegeven beschikking die is gericht tot de door de Lid-Staten aangewezen nationale, regionale of plaatselijke instanties en waarin het betreffende project of de betreffende actie wordt goedgekeurd, of
 - b) een contract of overeenkomst gesloten met de met de uitvoering belaste begunstigen waarin de rechten en plichten van de partners zijn vastgelegd.
4. Het bedrag aan financiële steun, de wijze van financiering en controle, alsmede alle technische voorwaarden waaraan bij de uitvoering van de actie moet worden voldaan worden, afhankelijk van de aard en vorm van de bijstand, bepaald en vastgelegd in de beschikking van de Commissie dan wel in met de begunstigen gesloten contracten of overeenkomsten.
5. De bedragen van de vastleggingen en betalingen worden uitgedrukt en uitbetaald in ecu.

Artikel 11

Financiële controle

Onverminderd de door de nationale autoriteiten overeenkomstig de nationale wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen verrichte controles en onverminderd de bepalingen van artikel 206 van het Verdrag en alle uit hoofde van artikel 209, onder c), van het Verdrag uitgevoerde inspecties kan de Commissie ter plaatse overeenkomstig de bepalingen van het Financieel Reglement onder meer door steekproeven de door LIFE gefinancierde acties controleren en de controlesystemen en -maatregelen onderzoeken van de nationale autoriteiten, die de Commissie van de te dien einde genomen maatregelen in kennis stellen.

Artikel 12

Toezicht en evaluatie

De Commissie draagt zorg voor een evaluatie en doeltreffend toezicht op de tenuitvoerlegging van de communautaire actie volgens de in de beschikking, het contract dan wel de overeenkomst vastgelegde passende modaliteiten.

Artikel 13

Het comité

Bij de tenuitvoerlegging van deze verordening wordt de Commissie bijgestaan door een raadgevend Comité voor het Milieu bestaande uit vertegenwoordigers van de Lid-Staten en voorgezeten door de vertegenwoordiger van de Commissie.

De vertegenwoordiger van de Commissie legt het comité een ontwerp voor van de te nemen maatregelen. Het comité brengt binnen een termijn die de voorzitter kan vaststellen naar gelang van de urgentie van de materie, advies uit over dit ontwerp, zo nodig door middel van een stemming.

Het advies wordt in de notulen opgenomen, voorts heeft iedere Lid-Staat het recht te verzoeken dat zijn standpunt in de notulen wordt opgenomen.

De Commissie houdt zoveel mogelijk rekening met het door het comité uitgebrachte advies. Zij brengt het comité op de hoogte van de wijze waarop zij rekening heeft gehouden met zijn advies.

Artikel 14

Voorlichting en publiciteit

De instantie die voor de uitvoering van een door de Gemeenschap financieel gesteunde actie verantwoordelijk is, zorgt voor passende publiciteit ten einde

- potentiële begunstigen en beroepsorganisaties van de door de actie geboden mogelijkheden bewust te maken,
- het publiek bewust te maken van de rol die door de Gemeenschap in verband met de actie wordt vervuld.

De Lid-Staten raadplegen de Commissie en stellen haar van de terzake genomen initiatieven in kennis.

Artikel 15

Herzieningsclausule

In het licht van de opgedane ervaring en rekening houdende met de naar verwachting op de begroting beschikbare middelen neemt de Raad op basis van een vóór 31 december 1992 door de Commissie in te dienen voorstel deze verordening voor de eerste maal opnieuw in behandeling.
Een tweede herbehandeling vindt vijf jaar daarna plaats.

De Raad beslist met gekwalificeerde meerderheid van stemmen over de voorstellen van de Commissie.

Artikel 16

Overgangsbepalingen

Deze verordening laat onverlet de voortzetting van de acties die vóór haar inwerkingtreding op grondslag van de Verordeningen (EEG) nr. 2242/87 (ACE) en nr./91 (MEDSPA) zijn vastgesteld en van toepassing geworden.

Artikel 17

Intrekking

De Verordeningen (EEG) nr. 2242/87 (ACE) en nr. .../91 (MEDSPA) worden ingetrokken.

Artikel 18

Inwerkingtreding

Deze verordening treedt in werking op 1 juni 1991.

Deze verordening is verbindend in al haar onderdelen en is rechtstreeks toepasselijk in elke Lid-Staat

Gedaan te Brussel, op

Voor de Raad

De Voorzitter

Bijlage 1

SOORTEN MAATREGELEN WAARAAN LIFE STEUN KAN VERLENEN
(niet-uitputtende opsomming)

- technische bijstand aan instanties die met de uitvoering van de milieuvoorschriften van de Gemeenschap belast zijn;
- scholing, voorlichting en bewustmaking;
- uitrusting, modernisering of ontwikkeling van bewakingsnetwerken;
- bevordering van milieuaccountancy bij ondernemingen;
- sanering van terreinen die door vroegere industriële activiteiten verontreinigd zijn;
- bevordering van nieuwe schone technologieën;
- ontwikkeling van technieken voor recycling en hergebruik van afval;
- steunverlening ten behoeve van het milieu aan KMO's die toxische of gevaarlijke producten gebruiken;
- regeneratie van plantendek dat is verwoest door brand, erosie of woestijnvorming;
- bescherming en instandhouding van bossen;
- bescherming en instandhouding van kustgebieden en kustwateren;
- natuurbescherming en instandhouding van biogenetische rijkdom van communautair belang;
- sanering en instandhouding van historisch waardevolle stadscentra die behoren tot het Europees cultureel erfgoed;
- bijstand aan derde landen in verband met de uitvoering van internationale overeenkomsten en oplossing van gemeenschappelijke of mondiale problemen.

FICHE FINANCIERE

1. Intitulé de l'action : création d'un Instrument financier pour l'environnement.

2. Lignes budgétaires concernées

(Article B4-320 LIFE (Instrument financier pour l'environnement))

Poste B4-300 ACE
B4-301 ACNAT
B4-302 MEDSPA
B4-303 NORSPA

Pour la procédure budgétaire 1992, toutes ces lignes seront fusionnées sous l'article LIFE.

3. Base juridique

Résolution du Conseil des Communautés européennes et des représentants des Etats membres réunis au sein du Conseil du 19 octobre 1987 concernant la poursuite et la réalisation d'une politique et d'un programme d'action des Communautés européennes en matière d'environnement (1987-1992).

Proposition de règlement CEE du Conseil portant sur la création d'un Instrument financier pour l'environnement.

4. Description de l'action

4.1. Objectifs spécifiques

L'instrument financier pour l'environnement doit accroître l'efficacité et la visibilité des interventions financières dans ce secteur. Il doit favoriser une plus grande cohésion dans le comportement des Etats membres à l'égard des problèmes environnementaux.

Il doit également assurer un meilleur équilibre entre la politique environnementale et les autres politiques communautaires.

4.2. Durée

Elle dépendra des activités à financer et des ressources qui pourront y être affectées par la procédure budgétaire annuelle, particulièrement dans le cadre de la renégociation des perspectives financières de la Communauté. Avant le 31 décembre 1992, la Commission examinera l'évolution qu'elle entend voir prendre à LIFE.

4.3. Populations visées par l'action

Les autorités locales, les milieux économiques et sociaux ainsi que les organisations non gouvernementales dans la Communauté. Les autorités responsables de l'environnement des pays tiers.

5. Classification de la dépense

Dépenses non obligatoires, crédits dissociés.

6. Nature de la dépense

Le règlement prévoit plusieurs types de dépenses en fonction des actions retenues :

- co-financement de programmes;
- co-financement de projets;
- bonification d'intérêts;
- subvention remboursable;
- soutien à l'assistance technique et aux études préparatoires à l'élaboration des actions

Dans cette dernière catégorie de mesures, on pourra financer des analyses descriptives et d'évaluation, consultations, prestations de service, collecte et diffusion de l'information, publication de rapports ainsi que toute autre intervention nécessaire à la gestion de l'action.

7. Incidence financière de l'action sur les crédits d'intervention

7.1. Mode de calcul

En 1991, le coût de l'action s'éleva à environ 64,5 Mécus. Ce chiffre résulte, d'une part, des crédits qui sont inscrits pour LIFE, d'autre part, des crédits qui sont inscrits au budget pour les instruments appelés à être fusionnés avec LIFE, à savoir les crédits figurant aux postes B4-300 à B4-303.

Le pourcentage de l'intervention communautaire dans le financement des actions prévues par LIFE peut varier entre 30 % et 100 % conformément aux règles définies dans la proposition de règlement du Conseil et notamment son article 9.

Pour les années 1993 et suivantes, le coût de l'action dépendra de l'évaluation par la Commission de la mise en oeuvre de LIFE pendant les 24 premiers mois et du résultat de la négociation sur les perspectives financières.

7.2. Mini-budget

Le montant du mini-budget sera fixé annuellement selon les règles adoptées par la Commission le 22 mai 1990 et couvrira les dépenses de personnel, les dépenses relatives aux contrats d'entreprise, les dépenses d'infrastructure, les dépenses relatives à l'information et aux publications ainsi que d'autres dépenses de fonctionnement qui découlent de cette action.

7.3. Echéancier

Un échéancier des crédits d'engagement pour les cinq prochaines années ne peut être établi à l'heure actuelle.

Pour les crédits de paiement, on peut prévoir que la moitié des crédits inscrits au budget 1991 seront payés en 1991, l'autre moitié en 1992.

8. Dispositions anti-fraude

Le règlement du Conseil prévoit un mécanisme de suivi tant sur le plan technique que financier.

Des dispositions anti-fraude seront incluses dans les contrats liant la Commission aux bénéficiaires de l'action.

9. Recettes

L'action ne génère pas de recettes autres que la récupération de l'indû.

DEPENSES ADMINISTRATIVES

L'action proposée implique une augmentation du nombre des effectifs de la Commission.

La gestion des instruments qui seront fusionnés avec LIFE est assurée actuellement par six fonctionnaires (3A, 2B, 1C), un expert national, un fonctionnaire temporaire B et neuf prestataires de service (1A, 5B, 3C).

Pour 1991 et 1992, une partie des prestataires de service devrait être remplacée par des fonctionnaires, à savoir 1A, 3B et 3C, à trouver soit par redéploiement, soit par la voie de la procédure budgétaire annuelle dans le cadre de la programmation des ressources par la Commission pour l'exercice concerné.

L'incidence financière sur les crédits du personnel et du fonctionnement courant en 1000 Ecus/an est de :

un fonctionnaire A	1 x 44	44
3 fonctionnaires B	3 x 29	87
3 fonctionnaires C	3 x 22	66
<hr/>		
total		197

Après 1992, dans la mesure où les perspectives financières de la Communauté permettront de doter LIFE de ressources budgétaires importantes, l'unité actuelle qui gère les instruments financiers qui seront fusionnés avec LIFE ne sera plus en mesure de gérer l'instrument financier. La structure de la DG XI devra être revue pour faire face à l'accroissement des activités.

ANALYSE COUT-EFFICACITE

1. Objectifs et cohérence avec la programmation financière.

L'action comporte quatre objectifs généraux (cf. article 2)

L'article 3 de la proposition de règlement prévoit que la Commission établira des objectifs spécifiques et actions pluriannuelles assorties de critères pour le choix des mesures financées par LIFE. Les lignes budgétaires qui seront fusionnées dans LIFE sont intégrées dans la programmation financière de la DG XI.

2. Justification de l'action

Un des objectifs généraux de LIFE est de favoriser la mise en oeuvre de la politique communautaire de l'environnement. L'approche législative suivie jusqu'à présent ayant montré ses limites, d'autres moyens d'action doivent être utilisés, en particulier un instrument financier (cf. exposé des motifs).

Les actions financées par LIFE sont surtout des actions de démonstration cofinancées au maximum à 50 % pour les autorités publiques et à 30 % pour les entreprises. L'effet multiplicateur direct sera donc égal à deux ou trois selon le type d'actions visées. L'effet multiplicateur indirect n'est pas mesurable à l'heure actuelle, il dépendra des résultats positifs des actions de démonstration elles-mêmes.

3. Suivi et évaluation de l'action

L'article 3 prévoit que chaque action pluriannuelle de LIFE fera l'objet d'une décision de la Commission qui comportera des objectifs spécifiques et des indicateurs de performance. De manière à juger de leur efficacité, les actions financées par LIFE feront l'objet d'une évaluation et d'un suivi afin de s'assurer que les objectifs auront été atteints en tenant compte des indicateurs de performance et du rapport coût/efficacité.

FICHE D'IMPACT SUR LA COMPETITIVITE ET L'EMPLOI

1. Quelle est la justification principale de la mesure ?

Créer un instrument financier qui puisse contribuer à favoriser le développement et la mise en oeuvre de la politique communautaire de l'environnement.

II. Caractéristiques des entreprises concernées.

Les entreprises concernées sont les entreprises industrielles ou de service, grandes et petites pour autant que leurs installations soient anciennes. En effet, le concours financier que pourra apporter l'instrument doit respecter le principe du pollueur-payeur qui interdit des aides aux établissements nouveaux sauf lorsque les équipements visent à respecter des normes plus sévères que la norme imposée.

III. Quelles sont les obligations imposées directement aux entreprises ?

Aucune

IV. Quelles sont les obligations susceptibles d'être imposées indirectement aux entreprises via les autorités locales ?

Aucune

V. Y a-t-il des mesures spéciales pour les PME ? Lesquelles ?

Une des missions de l'instrument financier vise spécifiquement les P.M.E. Elle prévoit le soutien aux P.M.E. qui utilisent des produits toxiques ou dangereux pour l'environnement afin de leur permettre de se doter de technologies propres.

L'instrument prévoit aussi des programmes de démonstration pour les technologies de recyclage et de réutilisation des déchets ainsi que des programmes d'équipement de techniques modernes de surveillance et de contrôle qui sont très souvent produits par les P.M.E.

VI. Quel est l'effet prévisible ?

a) sur la compétitivité des entreprises ?

L'action envisagée n'impose directement aucune obligation aux entreprises. Elle vise principalement l'introduction de technologies propres dont l'effet sera positif sur la compétitivité des entreprises. L'action aura également un impact favorable sur les secteurs équipements et installations de dépollution.

b) sur l'emploi ?

Les conséquences sur l'emploi de l'augmentation de la compétitivité des entreprises sont favorables mais difficilement quantifiables. Les mesures envisagées entraîneront certainement des besoins en main d'oeuvre locale.

VII. Les partenaires sociaux ont-ils été consultés ?

Quels sont leurs avis ?

La procédure institutionnelle prévoit cette consultation dans le cadre du Comité Economique et Social.

OVERZICHT VAN DE BUDGETTAIRE MIDDELEN DIE TEN BEHOEVE VAN HET MILIEU WORDEN AANGEWEND

I. INLEIDING

Tijdens de zitting van 25 en 26 juni 1990 heeft de Europese Raad de Commissie verzocht een inventaris op te maken van alle middelen die in het kader van de communautaire begroting ter beschikking zijn gesteld om de verschillende acties op het gebied van het milieu financieel te ondersteunen. Met deze nota wordt op dit verzoek ingegaan. Hierin wordt voor elk financieel instrument een korte beschrijving gegeven van de beschikbare kredieten alsmede van de gebieden die daarmee bestreken kunnen worden, terwijl voorts een analyse wordt gegeven van de tendens die uit het gebruik van deze kredieten kan worden afgeleid. Deze beschrijving heeft slechts betrekking op beleidskredieten, aangezien de studies een te verwaarlozen bedrag vertegenwoordigen.

In dit document wordt tevens een aantal gegevens verstrekt over de financiële activiteiten van de EIB op het gebied van het milieu.

In bijlage 1 wordt een overzicht gegeven van wat met de verschillende financiële instrumenten wordt gedaan. Bijlage 2 bevat uitsluitend financiële gegevens, terwijl in bijlage 3 de gegevens zijn opgenomen die de Commissie bezit over de uitgaven ten behoeve van het milieu in bepaalde Lid-Staten(*).

Met verschillende financiële instrumenten wordt steun gegeven aan maatregelen voor het milieu. Hierbij moet men een onderscheid maken tussen instrumenten die speciaal het milieu op het oog hebben en die welke een gunstige invloed kunnen hebben op het milieu, doch in eerste instantie een andere doelstelling hebben dan de bescherming van het milieu.

II. DE INSTRUMENTEN DIE SPECIFIEK OP DE BESCHERMING VAN HET MILIEU ZIJN TOEGESPITST

II.1. De programma's voor onderzoek en technologische ontwikkeling

Het betreft hier in de eerste plaats activiteiten inzake onderzoek en ontwikkeling die verricht worden in het kader van verschillende specifieke programma's welke zijn opgenomen in het communautair kaderprogramma inzake onderzoek en technologische ontwikkeling 1987-1991 en welke uit hoofde van het nieuwe kaderprogramma 1990-1994 zullen worden voortgezet.

Het kaderprogramma voor O & TO op het gebied van het milieu, dat ten uitvoer wordt gelegd via contracten voor gemeenschappelijke rekening, gezamenlijke acties en activiteiten inzake coördinatie en opleiding, omvat drie programma's :

(*) Via een studie, die thans bij de Commissie wordt uitgevoerd, wil men een volledig inzicht in deze materie verkrijgen.

Met het STEP-programma (wetenschap en technologie ten behoeve van de milieubescherming) zal tussen 1989 en 1992 75 miljoen ecu aan financiële bijdragen van de Gemeenschap worden verstrekt voor onderzoekactiviteiten op de volgende negen gebieden : milieu en menselijke gezondheid, beoordeling van de risico's verbonden aan chemicaliën, atmosferische processen en de kwaliteit van de lucht, kwaliteit van het water, bescherming van bodem en grondwater, onderzoek naar ecosystemen, bescherming en behoud van het cultureel erfgoed in Europa, technologieën voor de milieubescherming en grote technologische risico's. Er wordt thans aan gewerkt om een nieuw programma goed te keuren voor de periode 1991-1994.

Met het programma EPOCH (Europees programma voor klimatologie en natuurrampengevaar) zal tussen 1989 en 1992 40 miljoen ecu aan financiële bijdragen van de Gemeenschap worden verstrekt voor onderzoekactiviteiten op de volgende vier gebieden : wijziging van het klimaat in de tijd, klimaatprocessen en -modellen, klimaateffecten en met het klimaat samenhangende gevaren, aardbevingsgevaar.

Met het programma MAST (specifiek programma voor onderzoek en technologische ontwikkeling op het gebied van mariene wetenschap en technologie) zal van juli 1989 tot en met juni 1992 door de Gemeenschap 50 miljoen ecu aan financiële bijdragen worden gegeven voor activiteiten op het gebied van het fundamenteel en toegepast marien onderzoek, de wetenschap en technologie van kustwateren, de mariene technologie en ondersteunende initiatieven. Er wordt thans aan gewerkt om een nieuw programma goed te keuren voor de periode 1991-1994.

Overigens heeft het programma voor O & TO van het Gemeenschappelijk Centrum voor Onderzoek van 1987 tot en met 1990 een bedrag van 137 miljoen ecu gewijd aan onderzoekactiviteiten betreffende de bescherming van het milieu, de teledetectie voor toezicht en de milieubescherming op het land en in zee en de risico's van de industrie. Gedurende dezelfde periode werd een bedrag van 17 miljoen ecu besteed aan activiteiten voor wetenschappelijke en technische steun op verschillende deelgebieden van het milieu.

In het op 23 april 1990 door de Raad goedgekeurde Derde Kaderprogramma voor communautaire werkzaamheden op het gebied van O & TO (1990-1994) wordt de uitvoering voorzien van een specifieke actie op het gebied van het milieu, waarvoor naar schatting een bedrag van 518 miljoen ecu nodig zal zijn (227 miljoen ecu voor de periode 1990-1992 en 291 miljoen ecu voor 1993-1994), met inbegrip van de directe onderzoekactiviteiten door de GCO. De Commissie heeft op 3 mei 1990 een voorstel ingediend voor een aantal specifieke programma's voor onderzoek en technologische ontwikkeling op het gebied van het milieu, waarvan de voornaamste doelstellingen zijn :

- deelneming aan de "Global Change-Programma's"
- de milieutechniek
- de sociaal-economische aspecten van de milieuproblematiek;
- de geïntegreerde onderzoekprojecten.

Een besluit over dit voorstel wordt thans bij de Raad voorbereid.

11.2. De communautaire acties voor het milieu (ACE)

ACE is een demonstratieprogramma waarmee financiële steun kan worden verstrekt ten behoeve van de volgende zes sectoren :

1. demonstratieprojecten gericht op de ontwikkeling van nieuwe, schone technologieën, d.w.z. technologieën die weinig of geen verontreiniging met zich meebrengen en een zuiniger gebruik van natuurlijke hulpbronnen mogelijk maken;
2. demonstratieprojecten gericht op de ontwikkeling van nieuwe technieken en methoden voor het meten en bewaken van de kwaliteit van het natuurlijke milieu;
3. projecten van stimulerende aard die ten doel hebben bij te dragen tot het behoud of herstel van ernstig bedreigde biotopen waar in gevaar verkerende soorten leven en die overeenkomstig Richtlijn 79/409/EEG van bijzonder belang zijn voor de Gemeenschap;
4. demonstratieprojecten gericht op de ontwikkeling van technieken voor de recycling en het hernieuwd gebruik van afvalstoffen, met inbegrip van afvalwater;
5. demonstratieprojecten gericht op de ontwikkeling van technieken voor het opsporen en saneren van door gevaarlijke afvalstoffen en/of gevaarlijke stoffen verontreinigde gebieden;
6. projecten van stimulerende aard die ten doel hebben bij te dragen tot de bescherming of het herstel van de bodem waar deze wordt bedreigd of is bedorven door branden, erosie of verwoestijning.

Voor het ACE-programma was voor de periode van vier jaar van juli 1987 tot en met juni 1991 een bedrag beschikbaar van 24 miljoen ecu.

Het feit dat de beschikbare hoeveelheid middelen ten opzichte van de omvang van de gebieden waarop in het kader van het ACE-programma actie zou kunnen worden gevoerd, relatief beperkt is, heeft de Commissie er onlangs toe gebracht om bij de Raad drie voorstellen in te dienen die erop gericht zijn om de communautaire actie op bepaalde prioritaire gebieden te concentreren, en de met het oog op haar financiële tussenkomst beschikbare middelen uit te breiden. Het gaat hierbij om voorstellen betreffende de programma's MEDSPA, ACNAT en NORSPA.

11.3. De specifieke maatregelen in het Middellandse-Zeegebied (MEDSPA)

In 1984 heeft de Commissie de Raad een mededeling voorgelegd die te kennen gaf dat zij gedurende een periode van ongeveer vijf jaar een reeks eenmalige maatregelen wilde nemen om het milieu in het Middellandse-Zeebekken te beschermen.

Tussen 1986 en 1990 heeft de Commissie daadwerkelijk maatregelen met het karakter van een demonstratieproject gefinancierd voor een bedrag van 16 miljoen ecu.

Voorts heeft zij in maart 1990 bij de Raad een voorstel ingediend voor een verordening bestemd om de voorwaarden vast te stellen waarop prioritaire acties op het gebied van het milieu in het Middellandse-Zeebekken zouden kunnen worden gefinancierd.

Voor het beheer van deze actie gedurende de eerste drie jaar wordt een bedrag noodzakelijk geacht van 37 miljoen ecu, bestemd om acties tot stimulering en bewustmaking te financieren die als een aanvulling moeten worden gezien op de investeringen die uit de Structuurfondsen worden gefinancierd.

Wat de landen van de Gemeenschap betreft zullen de maatregelen in het kader van het MEDSPA-programma niet alleen gericht zijn op de demonstratieprojecten die onder het ACE-programma vallen, doch ook op elk ander model- of demonstratieproject dat ertoe kan bijdragen om een voor het Middellandse-Zeegebied bijzonder probleem op te lossen of een overdracht van know-how van het Noorden naar het Zuiden te doen plaatsvinden.

Met MEDSPA wil men eveneens technische bijstand en de nodige deskundigheid verlenen bij het opstellen van plannen en operationele programma's die op nationaal of plaatselijk niveau worden overwogen.

Het voorstel van de Commissie voorziet voorts in de mogelijkheid om maatregelen ten behoeve van derde landen in het Middellandse-Zeegebied te ondersteunen. Met de gekozen maatregelen zullen deze landen geholpen worden om goed werkende administratieve structuren op het gebied van het milieu op te zetten en zal het hun mogelijk worden gemaakt om met behulp van technische bijstand coherente beleidslijnen en actieprogramma's op dat gebied op te stellen.

11.4. Acties voor het behoud van de natuur (ACNAT)

Op 16 augustus 1988 heeft de Commissie bij de Raad een voorstel ingediend voor een richtlijn inzake de bescherming van natuurlijke en halfnatuurlijke habitats en de wilde flora en fauna.

Tijdens de bespreking van dit voorstel in de Raad is gebleken dat voorschriften op dit gebied op een bevredigende wijze ten uitvoer zouden kunnen worden gelegd wanneer de Gemeenschap zich grotere financiële inspanningen zou getroosten.

Aan het begin van het jaar heeft de Commissie derhalve bij de Raad een voorstel ingediend om een bijzonder financieel instrument in het leven te roepen voor de bescherming van de natuur (ACNAT). Met behulp van dit nieuwe instrument ten behoeve waarvan voor de eerste drie jaren 60 miljoen ecu op de begroting is uitgetrokken, zou een grotere communautaire actie kunnen worden opgezet dan met het ACE-programma, vooral waar het de bescherming van andere soorten dan vogels betreft.

11.5. Specifieke acties voor de noordelijke regio's van de Gemeenschap (NORSPA)

De Commissie heeft onlangs bij de Raad een voorstel ingediend voor een verordening betreffende een actie voor de bescherming van de kustgebieden en de kustwateren van en bij de Ierse Zee, de Noordzee, de Oostzee en het noordoostelijke deel van de Atlantische Oceaan.

Dit programma dat de tegenhanger van MEDSPA is voor de noordelijke regio's van de Gemeenschap, is erop gericht om financiële steun te verlenen aan demonstratieprojecten om de vervuiling in de betrokken gebieden te verminderen en acties te bevorderen waardoor het gebruik van technologieën die een gunstige invloed hebben op het milieu in deze gebieden wordt gestimuleerd.

Geraamd wordt dat hiervoor gedurende de periode 1991/1992 een bedrag van 10 miljoen ecu nodig zal zijn, doch er wordt reeds rekening gehouden met aanvullende bedragen ten behoeve van de nieuwe Duitse Länder.

11.6. De bescherming van de bossen

In het kader van het gemeenschappelijk bosbouwbeleid heeft de Raad twee verordeningen goedgekeurd betreffende de bescherming van de bossen tegen respectievelijk zure regen en bosbranden, in het kader waarvan tussen 1987 en 1990 een bedrag van 37 miljoen ecu werd uitgegeven.

III. DE INSTRUMENTEN MET EEN ANDERE STREKKING DAN DE BESCHERMING VAN HET MILIEU

III.1. De programma's voor onderzoek en technologische ontwikkeling

Uit hoofde van verschillende onderzoekprogramma's kunnen projecten worden gefinancierd die met het milieu verband houden. Het is evenwel niet zo eenvoudig om precies te bepalen welke bedragen uit hoofde van de begroting daadwerkelijk voor dit soort projecten worden uitgetrokken. De programma's waarvan het duidelijk is dat zij rechtstreeks of indirect met het milieu verband houden zijn de volgende.

Het ECLAIR-programma (onderzoek en technologische ontwikkeling op agro-industrieel gebied) waarvoor voor de jaren 1988 tot en met 1993 een bedrag van 80 miljoen ecu werd uitgetrokken, biedt de mogelijkheid om onderzoekprogramma's te financieren naar exploitatiemethoden in de landbouw die minder schadelijk zijn voor het milieu.

Met het programma inzake landbouwonderzoek waarvoor 55 miljoen ecu is uitgetrokken voor een periode van vijf jaar (1989 tot en met 1993) kunnen onderzoekactiviteiten worden gefinancierd op terreinen die verband houden met de bescherming van het milieu, zoals een verminderd gebruik van kunstmest, schimmelwerende middelen en pesticiden, de nadelige gevolgen van residuen, toxines en andere schadelijke stoffen, enz.

Bij het JOULE-programma (niet-nucleaire energie en rationeel energiegebruik) voor de periode 1989-1992, zal een deel van de budgettaire middelen besteed worden aan de ontwikkeling van energie- en milieumodellen. Aan de hand van deze modellen kunnen er kwantitatieve analyses en ramingen worden opgesteld van de interacties tussen energie, economie en milieu. De onderzoekingen in het kader van het JOULE-programma hebben onder meer ten doel om de hoeveelheid vervuillende stoffen en gassen die het broeikaseffect in de hand werken, te verminderen. Er wordt thans aan gewerkt om een nieuw programma goed te keuren voor de periode van 1991-1994.

In het kader van het programma voor stralingsbescherming dat voor de beide jaren 1990 en 1991 over een bedrag van 21 miljoen ecu beschikt, zal onder andere de kennis worden verbeterd aangaande de effecten van straling op de mens en het milieu.

Met het programma voor het beheer van radioactief afval en het programma voor het buiten gebruik stellen van nucleaire installaties zal een aanvullende bijdrage worden geleverd aan de bescherming van de bevolking en het milieu.

Met het programma grondstoffen en recyclage dat voor de drie jaren 1990 tot en met 1992 over een bedrag van 45 miljoen ecu beschikt, zal onder andere een aantal onderzoekmaatregelen worden gefinancierd voor een verbetering van het

concurrentievermogen van de Europese ondernemingen op het gebied van het nemen van monsters, het analyseren en het indelen van afval, de toepassing van recyclagetechnologieën en de produktie van energie uit afval.

het DRIVE-programma (Informatica en telecommunicatie in het wegvervoer) dat voor de over drie jaar lopende periode van juni 1988 tot en met mei 1991 over een bedrag van 60 miljoen ecu beschikt, heeft als doelstellingen onder andere de ontwikkeling van moderne en geavanceerde technologieën om het wegvervoer veiliger te maken en de risico's van vervuiling te verminderen.

De voor het EURET-programma (onderzoek op het gebied van het vervoer in Europa) uitgetrokken gelden (25 miljoen ecu voor de vier jaren 1990 tot en met 1993) zullen voor een deel gebruikt worden om schadelijke externe effecten (geluidshinder en verontreiniging) te verminderen door een optimalisering van de exploitatie van de vervoernetten alsmede van de logistiek.

De bijdrage van de Gemeenschap aan het MONITOR-programma (strategische analyse, prognose en evaluatie op het gebied van onderzoek en ontwikkeling) bedraagt 22 miljoen ecu voor een periode van vier jaar (juli 1989 tot en met juni 1993).

Eén van de opdrachten in het kader van de activiteitensector die gewijd is aan de strategische analyse (subprogramma SAST) is te onderzoeken welke wetenschappelijke en technologische strategie de milieuproblemen die met het vervoer verband houden kan helpen oplossen.

Andere analyses zullen betrekking hebben op thema's die met het milieu in verband staan, zoals het opsporen van de mogelijkheden die geboden worden door de nieuwe technologieën op het gebied van de informatie, de telecommunicatie en het opstellen van modellen waardoor de milieuproblemen in de toekomst beter kunnen worden beheerd.

Het EGKS-onderzoekprogramma omvat een aantal projecten die met name gericht zijn op de bestrijding van de luchtvervuiling, het hergebruik van afval, de opstelling van effectstudies, enz. Tussen 1986 en 1990 werd daarvoor 12,8 miljoen ecu uitgetrokken.

In het Derde Kaderprogramma 1990-1994 zijn nog andere gebieden opgenomen waarvoor door de Commissie reeds voorstellen voor besluiten van de Raad zijn ingediend tot vaststelling van specifieke programma's inzake onderzoek en technologische ontwikkeling die een rechtstreekse invloed zullen hebben op het milieu. Het gaat hier om programma's die betrekking hebben op telematicasystemen, onderzoek naar recyclingtechnieken en geïntegreerde projecten als dat betreffende de schone auto, in het kader van de ontwikkeling van de industriële en materiaaltechnologie; om metingen en proeven in verband met bepaalde werkzaamheden als het controleren van de vervuiling van de Noordzee of om methoden voor het bepalen van de chemische samenstelling van vervuillende stoffen; om onderzoeksactiviteiten op het gebied van de mariene wetenschappen en technologieën; om het O & TO-programma op het gebied van de biotechnologie, het agronomisch en agro-industrieel onderzoek, het biomedisch onderzoek en de gezondheid, de biowetenschappen en biotechnologie ten behoeve van de ontwikkelingslanden; om onderzoeksactiviteiten op het gebied van de niet-nucleaire energiebronnen, de veiligheid van kernsplijting en de beheerste thermonucleaire kernversmelting; om bepaalde aspecten van veiligheid en zorg om het milieu bij het opwekken van energie via de methode van de beheerste kernfusie, alsmede om het programma "Menselijk kapitaal en mobiliteit". Uit het bovenstaande blijkt heel duidelijk dat er in de communautaire acties op het gebied van O & TO in de jaren 1990-1994 hoge prioriteit wordt toegekend aan het milieu.

Het EUREKA-programma omvat projecten als Eurotrac, Euromar en Eurocare die respectievelijk betrekking hebben op de vervuiling in de troposfeer, de invloed van de luchtvervuiling op de kwaliteit van het zeewater en de oorzaken van de aantasting bij monumenten, onderwerpen die niet alleen voor de Gemeenschap, maar ook voor andere Europese landen van belang zijn.

III.2. De Structuurfondsen

Gedurende de periode 1985 tot en met 1988 heeft het EFRO voor een bedrag van 135 miljoen ecu bijgedragen aan de cofinanciering van verschillende projecten die invloed hebben op de bescherming van het milieu. Vanaf 1985 heeft het EFRO ook een aantal meerjarenprogramma's gefinancierd welke maatregelen bevatten die met de bescherming van het milieu verband houden. Gezien van de wijze waarop de programma's zijn opgezet is het evenwel niet mogelijk om de milieu-aspecten van elk project nader vast te stellen. Men kan er evenwel van uitgaan dat er gedurende de periode 1985-1987 een bedrag van ongeveer 70 miljoen ecu besteed werd voor maatregelen op het gebied van het milieu en van 55 miljoen ecu in het jaar 1988.

De hervorming van de Structuurfondsen heeft als gevolg gehad dat de steun uit deze Fondsen geconcentreerd werd op de regio's en sectoren die met een ontwikkelingsachterstand te kampen hadden.

Vier doelstellingen van de Structuurfondsen hebben met name betrekking op het communautaire milieubeleid :

- het bevorderen van de ontwikkeling van regio's met een ontwikkelingsachterstand (doelstelling 1);
- het omschakelen van regio's die zwaar door de achteruitgang van de industrie worden getroffen (doelstelling 2);
- het bespoedigen van de aanpassing van de landbouwstructuren (doelstelling 5a);
- het bevorderen van de ontwikkeling van het platteland (doelstelling 5b).

Het ligt in de bedoeling dat voor de periode 1989-1993 voor de doelstellingen 1, 2 en 5b respectievelijk 38.300 miljoen ecu, 7.205 miljoen ecu en 2.795 miljoen ecu wordt uitgetrokken. Tussen 1987 en 1989 bedroeg de bijdrage voor de doelstelling 5a, 2.406 miljoen ecu.

De voornaamste soorten programma's die door de Lid-Staten worden ingediend hebben betrekking op de sectoriële, in het algemeen pluriregionale ontwikkeling, alsmede op de multisectoriële ontwikkeling op regionaal, en zelfs op plaatselijk vlak. Zij variëren qua omvang van enkele miljoenen ecu's tot een miljard ecu, waaruit duidelijk blijkt hoe verschillend deze qua omvang en doelstellingen zijn.

De Lid-Staten hebben in hun regionale ontwikkelingsplannen die een antwoord zijn op de vier bovengenoemde doelstellingen maatregelen voorgesteld, waarmee men zowel de sociaal-economische ontwikkeling als de bescherming van het milieu tracht na te streven.

Via de communautaire bestekken die daarvan het gevolg zijn, worden deze maatregelen die een verbetering van het milieu op het oog hebben in belangrijke mate financieel ondersteund. In zes van de zeven landen van doelstelling 1 is besloten rekening te houden met de prioritaire hoofdlijnen die een verbetering van het milieu op het oog hebben.

Voor deze zelfde regio's van doelstelling 1 wordt de bijdrage van de Structuurfondsen ten behoeve van het milieu geraamd op 1.967 miljoen ecu voor de periode 1989-1993, hetgeen 6 % van de steun van de Gemeenschap uitmaakt.

Voor de gebieden van doelstelling 2 en die van doelstelling 5b wordt deze bijdrage geraamd op 535 miljoen ecu, respectievelijk 310 miljoen ecu, ofwel 15 % respectievelijk 12 % van de totale steun van de Gemeenschap.

In het kader van doelstelling 5a wordt de financiële steun van de Gemeenschap ten behoeve van het milieu (art. 19 van Verordening (EEG) nr. 797/85 voor de periode 1989-1993 geraamd op 39 miljoen ecu, ofwel 1 % van het totale beschikbare bedrag.

In de volgende tabel wordt een verdeling per Lid-Staat van deze bedragen gegeven.

Bijdrage uit de Structuurfondsen (x 1 mln ecu)

	doel- stelling 1	doel- stelling 2	doel- stelling 5a	doel- stelling 5b	Totaal
Griekenland	202	-	-	-	202
Spanje	675	94	1	79,5	849,5
Frankrijk	19,5	72,5	-	73	165
Ierland	228	-	-	-	228
Italië	622	43	3	22	690
Portugal	168	-	-	-	168
Verenigd Koninkrijk	53	90	12	26	181
Denemarken	-	53	2	-	55
Duitsland	-	108	20	110	238
Nederland	-	3	1	-	4
België	-	9	-	-	9
Luxemburg	-	-	-	-	-
TOTAAL	1.967,5	537	39	310,5	2.854

De voornaamste terreinen die door elk van deze drie doelstellingen worden bestreken zijn :

- de bescherming van de natuurlijke hulpbronnen met inbegrip van de watervoorraden, alsmede de exploitatie ervan;
- het beheer van de ruimtes die van belang zijn voor het milieu (biotopen), het voorkomen van erosie en branden;
- landbouwpraktijken die milieuvriendelijk zijn;
- het verrichten van infrastructuurwerkzaamheden ten behoeve van de ontwikkeling van gebieden voor met name industriële en toeristische doeleinden (openbaar vervoer, verschillende netten, enz.);
- het beheer van huishoudelijk, industrieel en toxisch afval;
- waterzuivering;
- hulp voor schone technologieën met inbegrip van demonstratie-acties;
- opleiding ter aanvulling van de bovengenoemde maatregelen.

Door de hervorming van de Structuurfondsen wordt de Commissie in staat gesteld om op eigen initiatief maatregelen af te kondigen die een bijzonder belang hebben voor de Gemeenschap en waaraan geen of onvoldoende aandacht wordt besteed in de bovengenoemde ontwikkelingsplannen van de Lid-Staten. Deze initiatieven kunnen hetzij bijdragen tot een oplossing van de ernstige problemen die rechtstreeks verbonden zijn met de verwezenlijking van andere vormen van beleid van de Gemeenschap en van invloed zijn op de sociaal-economische situatie in de regio's, hetzij de regionale toepassing van het communautair beleid stimuleren, hetzij bijdragen tot de oplossing van problemen die bepaalde groepen regio's gemeenschappelijk hebben.

Het initiatief tot het communautair programma ENVIREG, dat op 9 mei 1990 werd gelanceerd, heeft met name betrekking op het milieu. De bedoeling hiervan is dat de meest achtergebleven regio's in de Gemeenschap geholpen worden om sommige van hun milieuproblemen op te lossen, zodat hun economische en sociale ontwikkeling een meer duurzame grondslag kan krijgen. Voorts zou hierdoor de verwezenlijking op regionaal niveau van het communautair milieubeleid op bepaalde gebieden (met name het beheer van het water en van het stedelijk en industrieel afval) moeten worden vergemakkelijkt, doordat de minst begunstigde regio's geholpen worden om deze milieuproblemen te beheersen. Bijzondere aandacht wordt besteed aan een vermindering van de vervuiling in de kustgebieden, met name rond de Middellandse Zee, waar de economie in belangrijke mate afhankelijk is van toeristische activiteiten.

ENVIREG neemt deel aan de co-financiering van de infrastructuurvoorzieningen en uitrusting (of van de modernisering daarvan) die noodzakelijk zijn indien men deze doelstellingen wil bereiken. Tegelijkertijd worden de plaatselijke overheden in deze regio's hierdoor gesteund en aangemoedigd om de mogelijkheden die zij hebben om de milieuproblematiek te beheersen, verder uit te breiden. Er wordt een bijzonder belang gehecht aan de ontwikkeling van de know how die verband houdt met het beheer van het milieu, de invoering van maatregelen die bestemd zijn om de werking van zuiveringsinstallaties te verbeteren, de deskundigheid die benodigd is om de juiste oplossingen te kiezen en aan de uitwisseling van ervaringen op regionaal en communautair niveau.

De totale bijdrage van de Structuurfondsen aan ENVIREG wordt voor de periode 1990-1993 geraamd op 500 miljoen ecu. De door de betrokken Lid-Staten voorgestelde communautaire bijstand die aan elk operationeel programma wordt verleend zal afhankelijk zijn van de omvang van de behoeften op de verschillende gebieden, alsmede van de kwaliteit van de programma's. Eén van de criteria voor de evaluatie van de kwaliteit van de programma's is de mate waarin het communautair milieubeleid wordt uitgevoerd op de in het ENVIREG-programma vastgelegde gebieden, die gekozen zijn met het oog op het belang dat zij voor de economische ontwikkeling vertegenwoordigen.

De operationale programma's zijn thans alle ingediend en de Commissie is nu bezig om deze te onderzoeken waarbij zij nauw samenwerkt met de betrokken nationale overheden om de vastgelegde maatregelen beter te definiëren.

Naast het ENVIREG-programma kunnen er andere communautaire initiatieven worden genomen om maatregelen die een verbetering van het milieu op het oog hebben financieel te steunen :

- In het kader van het RECHAR-programma kan steun worden verleend om het milieu te verbeteren in de gebieden die ernstig te lijden te hebben gehad van de steenkoolwinning (benutting van de slakkenbergen en creëren van groene zones).
- In het kader van het INTERREG-programma kan de grensoverschrijdende samenwerking worden bevorderd zodat de vervuiling beter kan worden gecontroleerd, de afvalstoffen kunnen worden geëlimineerd en het milieu kan worden beschermd.
- Het STRIDE-programma kan van belang zijn voor het onderzoek in verband met de natuurlijke hulpbronnen en de milieu-omstandigheden in de betrokken regio's.
- Het REGEN-programma wil de aanleg van gasleidingen in de perifere regio's vergemakkelijken zodat de vervuiling als gevolg van de produktie van energie kan worden teruggebracht.
- Met het REGIS-programma wil men in de betrokken regio's een vorm van avontuurlijk toerisme bevorderen dat beter is aangepast aan de plaatselijke omstandigheden en de in biologisch opzicht kwetsbare gebieden niet in gevaar brengt.

Andere programma's van communautair belang waarmee vóór de hervorming van de Structuurfondsen een aanvang was gemaakt en die thans worden uitgevoerd brengen ook bepaalde aspecten in zich die met het milieu verband houden (zoals de programma's RESIDER, RENAVAL en VALOREN).

III.3. Energie

Zoals in vele andere gevallen is het praktisch onmogelijk om bij de acties op het gebied van het onderzoek en de demonstratieprojecten op het gebied van de energie te bepalen of het economische dan wel het milieu-aspect de overhand heeft. Met deze activiteiten wordt er vooral een indirecte bijdrage geleverd aan de bescherming van het milieu.

Niettemin werd er tussen 1987 en 1989 in het onderzoekprogramma "steenkool" een bedrag van 7,2 miljoen ecu besteed aan het terugdringen van de emissies in de lucht, aan de vergassing van steenkool waarmee men een schonere brandstof wil verkrijgen en aan een acceptabeler verwijdering van mijnafval en as.

Wat de demonstratieprojecten betreft werd er een bedrag van 74,2 miljoen ecu besteed aan de vergassing van vaste brandstoffen en het onderzoek naar een betere verbranding van die brandstoffen.

Met het THERMIE-programma (ontwikkeling van Europese technologie voor energiebeheer) zullen projecten worden gesteund die de invoering van nieuwe energietechnologieën mogelijk maken. Een rationeel gebruik van zonne-energie, biomassa-energie, geothermische energie, waterkrachtenergie en windenergie, alsmede de ontwikkeling van milieuvriendelijke technieken voor de verbranding van steenkool en andere vaste brandstoffen zijn enkele van de gebieden waarop activiteiten zullen worden ondernomen en waarvoor een bedrag nodig zal zijn dat voor de periode 1990-1992 geraamd wordt op 350 miljoen ecu.

III.4. De Europese Investeringsbank (EIB)

De EIB kan projecten op tal van gebieden financieren zodra deze technisch en economisch leefbaar zijn. Zij dienen rechtstreeks of indirect bij te dragen tot een grotere economische produktiviteit en steun te geven aan de regionale ontwikkeling of van communautair belang te zijn voor verschillende Lid-Staten of de Gemeenschap in haar geheel.

Op het gebied van het milieu omvatten de openbare en particuliere investeringsprojecten die voor financiering in aanmerking kunnen komen onder andere infrastructuurwerken in verband met de waterbevoorrading - installaties voor de aanvoer van water, voor het verzamelen en het behandelen van afvalwater, de zuivering van drinkwater -, de sanering van terreinen, de behandeling van afval, de bescherming van het zeewater. De EIB kan ook specifieke projecten financieren die betrekking hebben op de strijd tegen de vervuiling.

Volgens het Jaarverslag over 1988 hebben de financieringen van de EIB ten behoeve van investeringen die speciaal de bescherming of verbetering van het milieu op het oog hadden, meer dan 1,2 miljard ecu bedragen ofwel 14,3 % van de totale financieringen, tegen gemiddeld 9,3 % van de totale steun die in de jaren 1984 tot en met 1987 door de Bank werd verleend.

In 1989 bedroeg de steun voor investeringen die speciaal een bescherming of een verbetering van het milieu en de kwaliteit van het leven op het oog hadden 1,7 miljard ecu, ofwel 15 % van de door de EIB verstrekte financieringen. Ook andere investeringen hebben een gunstige invloed gehad op het milieu.

De volgende tabel geeft een sectoriële verdeling van de steun in de elf begunstigde landen :

Financieringen van de EIB in 1989 (x 1 mln ecu)

Waterbescherming en -beheer	899
Beheer van afvalstoffen	150
Vermindering van de luchtvervuiling	337,4
Bodembehoud	61,3
Andere	102
Stadsontwikkeling met dezelfde effecten	178,3
Totaal	1.728

Als gevolg van een overeenkomst waarover met de Commissie is onderhandeld controleert de EIB bij het bestuderen van de projecten die bij de Bank worden ingediend, systematisch de invloed die zij zullen hebben op het milieu en vergewist zij zich ervan dat de nationale dan wel communautaire richtlijnen en regelingen ter zake worden geëerbiedigd.

In 1988 hebben de Europese Investeringsbank en de Wereldbank te zamen een programma opgesteld voor de bescherming van het milieu in het Middellandse-Zeegebied, zodat de door hen genomen maatregelen nog doeltreffender kunnen worden.

Dit programma heeft de aanleiding gegeven tot een regionale studie aan de hand waarvan de voornaamste problemen konden worden vastgelegd en de prioritaire actieterreinen konden worden bepaald.

Begin 1990 is er een begin gemaakt met de operationele fase van deze gemeenschappelijke actie toen er een specifiek instrument voor technische bijstand in het leven werd geroepen (METAP-programma) waarin door de EIB, de Wereldbank, de Commissie van de Europese Gemeenschappen die via het MEDSPA-programma tussenbeide komt en het Ontwikkelingsprogramma van de Verenigde Naties wordt deelgenomen.

IV. DE TOEPASSING VAN DE FINANCIËLE INSTRUMENTEN IN DERDE LANDEN

Tevens dient te worden vermeld welke steun uit hoofde van de financiële instrumenten in de derde landen is verleend of kan worden verleend ten behoeve van milieumaatregelen.

IV.1. Derde landen in het Middellandse-Zeegebied

- a) De financiële protocollen bij de bilaterale overeenkomsten EEG/derde landen in het Middellandse-Zeegebied werden in 1987 verlengd. De geldigheid van deze protocollen loopt op 31 oktober 1991 af. Eén van de aspecten van het hernieuwde Middellandse Zeebeleid heeft betrekking op de vierde generatie financiële protocollen met de landen in het Zuiden en het Oosten van het Middellandse Zeegebied. In de indicatieve programma's waarin de specifieke doelstellingen van de financiële en technische samenwerking, de sectoren waaraan bij voorrang steun moet worden verleend alsmede de maatregelen die uit hoofde van deze protocollen worden overwogen zijn vastgelegd, is slechts in een bepaald aantal gevallen sprake van benutting van de budgettaire middelen ten behoeve van maatregelen die de bescherming van het milieu op het oog hebben (b.v. projecten voor de sanering en de behandeling van afvalwater in Egypte).

Voorts heeft Egypte een beroep gedaan op het financieel protocol waarmee het met de Europese Gemeenschap is verbonden ten behoeve van een project voor de oprichting en het beheer van een natuurreservaat in de Rode Zee. Ook Malta heeft plannen gemaakt voor de verwezenlijking van een algemeen project ter controle van de vervuiling in het kader waarvan het materiaal dat in de strijd tegen de vervuiling kan worden ingezet, kan aanschaffen.

- b) Op de begroting van de Gemeenschap komen anderzijds specifieke kredieten voor die bestemd zijn om de wetenschappelijke samenwerking te ondersteunen in het kader van de overeenkomsten welke de Gemeenschap met niet-geassocieerde landen die niet door een financieel protocol worden begunstigd, heeft ondertekend.

Met dit instrument heeft men verscheidene onderzoekprojecten kunnen verwezenlijken en programma's kunnen financieren voor de uitwisseling van onderzoekers op het gebied van het milieu met de beide daarvoor in aanmerking komende landen, namelijk Israël en Joegoslavië. Hiermee was een bijdrage van de Gemeenschap gemoeid van 0,6 miljoen ecu, respectievelijk 1,7 miljoen ecu.

- c) De Raad heeft in december 1990 de voorstellen van de Commissie goedgekeurd voor een hernieuwd beleid voor het Middellandse-Zeegebied (1992-1996) waarin de maatregelen ten behoeve van het milieu deel uitmaken van de financiële activiteiten waaraan voorrang dient te worden verleend.

In verband met de maatregelen ter bevordering van de multilaterale en regionale of subregionale samenwerking in het Middellandse-Zeegebied is door de Raad een indicatief bedrag voor een periode van vijf jaar goedgekeurd van 230 miljoen ecu, waarvan een belangrijk gedeelte bestemd zal zijn voor acties voor het milieu, zoals demonstratieprojecten of activiteiten inzake opleiding en informatie.

Tenslotte, heeft de Raad voor de buiten de protocollen vallende acties van de EIB een bedrag van in totaal 1,8 miljard ecu goedgekeurd, waarvan tenminste 350 miljoen ecu besteed zal worden aan de bescherming van het milieu. Voor deze leningen kan een rentesubsidie worden gegeven van 3 % die gefinancierd zal worden uit kredieten die buiten het protocol vallen.

IV.2. Landen van Centraal- en Oost-Europa

In het kader van het PHARE-programma waarvoor in 1990 500 miljoen ecu beschikbaar was, zal een bedrag van 102,5 miljoen ecu besteed worden aan milieuprojecten. Dit bedrag zal als volgt worden verdeeld :

Polen	22 miljoen ecu
Hongarije	25 miljoen ecu
voormalige DDR	20 miljoen ecu
regionaal centrum Boedapest	2 miljoen ecu
Tsjechoslowakije	30 miljoen ecu
Bulgarije	3,5 miljoen ecu

De gefinancierde acties hebben met name betrekking op de bestrijding van de luchtvervuiling in Polen, de bestrijding van lucht- en watervervuiling, alsmede de vervuiling door afval en een modernisering van de energieproductie in Hongarije en Tsjechoslowakije en de bestrijding van water- en luchtvervuiling en van de vervuiling door afval in de voormalige DDR.

In 1991 zal er ten behoeve van het PHARE-programma een bedrag van 820 miljoen ecu ter beschikking worden gesteld. Hoe dit bedrag over de verschillende landen en sectoren zal worden verdeeld is nog niet bekend.

IV.3. Landen van Latijns-Amerika en Azië (ALA)

De fondsen die in het kader van deze samenwerking met de ALA-landen voor milieubescherming ter beschikking worden gesteld, worden gefinancierd uit hoofde van de begrotingslijnen die betrekking hebben op :

- de samenwerking in het kader van de ontwikkelingshulp;
- de economische samenwerking;
- het milieubeheer in de ontwikkelingslanden.

Wat betreft de begrotingslijnen die op de samenwerking betrekking hebben is het niet mogelijk een overzicht te geven van de kredieten die ten behoeve van de milieubescherming worden aangewend. Het is immers moeilijk om de activiteiten die verband houden met de ontwikkeling duidelijk te scheiden van die welke betrekking hebben op het milieu.

Wat betreft de toekomstige richtlijnen van de samenwerking met de ALA-landen zoals deze in de mededeling van de Commissie aan de Raad voor de jaren 1991-2000 zijn vastgelegd, is er prioriteit gegeven aan een uitbreiding van de milieubescherming. In dit verband zou ten minste 10 % van de begroting van de economische, financiële en technische samenwerking besteed moeten worden aan het milieu, hetgeen zou neerkomen op ongeveer 275 miljoen ecu. Voorts dient erop te worden gewezen dat ten aanzien van de samenwerkingsprojecten systematische effectstudies zouden moeten worden verricht.

IV.4. De landen van Afrika, de Caraïben en het gebied in de Stille Oceaan (ACS-Landen)

Stonds dat besloten werd om in de Derde Overeenkomst van Lomé voorrang te verlenen aan de voedselvoorziening, heeft de Gemeenschap een belangrijk punt gemaakt van de steun aan de ACS-Landen voor de bescherming van hun milieu en de natuurlijke hulpbronnen die de grondslag van hun ontwikkelingspotentieel vormen. Jammer genoeg is het tot op heden niet mogelijk geweest om ten aanzien van de verschillende projecten een duidelijk onderscheid te maken tussen de bedragen die besteed zijn voor plattelandsontwikkeling en voor de bescherming van het milieu, zodat voor de milieu-uitgaven alleen een totaalbedrag kan worden gegeven.

In elk geval vertegenwoordigden de projecten die tussen 1986 en 1989 als één van de programmapunten de "strijd tegen de verwoestijning en de bescherming van het milieu" hadden opgenomen te zamen een bedrag van ongeveer 1 miljard ecu.

Wat de toekomst betreft bevat de Vierde Overeenkomst van Lomé een zeer concrete toezegging van de Gemeenschap en de ACS-Landen om van de toegewezen 12 miljard ecu een groter bedrag te besteden ten behoeve van het milieu. Lomé IV geeft daarbij vijf gebieden die voorrang zullen krijgen : de bescherming van de watervoorraden, het behoud van de tropische bossen en de biologische diversiteit, de bevordering van een beter evenwicht tussen de stedelijke en plattelandsgebieden, het zoeken naar oplossingen voor de stedelijke problemen en een passend toezicht op de migraties van treksprinkhanen. De aandacht die aan het milieu zal worden besteed komt reeds tot uiting bij de onderhandelingen met de ACS-Landen over hun nationale indicatieve programma's.

IV. 5. Milieubeheer in de ontwikkelingslanden

Tussen 1988 en 1990 werd er in het kader van de begrotingslijn "Milieubeheer in de ontwikkelingslanden" voor een bedrag van 20,8 miljoen ecu aan betalingsverplichtingen aangegaan. Deze verplichtingen hebben betrekking op onderzoek, haalbaarheidsstudies en demonstratieprojecten betreffende verwoestijning, het tropische regenwoud, het behoud van de biologische diversiteit, het mariene milieu, de problemen in de steden en de te volgen methodiek.

V. DE NATIONALE BEGROTINGSMIDDELEN

Gegevens over de nationale begrotingsmiddelen die aan milieubescherming worden besteed zijn te halen uit een compendium dat in 1986 door de OESO werd gepubliceerd alsmede uit gegevens die bij de Bureaus voor de statistiek in sommige Lid-Staten werden verzameld.

De weinige beschikbare gegevens die zijn omgerekend in ecu's tegen de prijzen van 1985, zijn in bijlage 3 opgenomen.

Hierbij is geen rekening gehouden met stimulerende maatregelen op het gebied van de directe belastingen die door sommige Lid-Staten veelvuldig genomen worden om investeringen op het gebied van het milieu te bevorderen; dit is met name het geval voor Duitsland, België, Frankrijk en Luxemburg.

Deze gegevens dienen uiterst omzichtig te worden geïnterpreteerd. Er kan immers van het volgende worden uitgegaan :

- a) aangezien de wijze waarop uitgaven ten behoeve van het milieu van land tot land verschillend worden omschreven, gaat elke vergelijking mank, zelfs indien men over cijfers zou beschikken voor hetzelfde jaar;
- b) aangezien de aard van de problemen, de prioriteiten voor acties en de middelen die op de begroting beschikbaar zijn van het ene tot het andere land sterk verschillen, kan men er onmogelijk van uitgaan dat de tendens die uit tabel 3 zou blijken ook zal opgaan voor de Lid-Staten waarvoor geen enkel gegeven beschikbaar is;
- c) gezien het feit dat er slechts voor een beperkt aantal landen cijfers over de jaarlijkse uitgaven beschikbaar zijn, is het heel moeilijk om aan de hand hiervan een tendens voor de gehele Gemeenschap af te leiden.

Ondanks dit voorbehoud ziet het er toch naar uit dat de totale uitgaven in de Lid-Staten voor het milieu (uit hoofde van de nationale begroting plus de uitgaven ten laste van particulieren of ondernemingen) tussen 1985 en 1988 zowel nominaal als in een percentage van het BNP uitgedrukt, gestegen zijn. In het algemeen nemen we dezelfde tendens waar, wanneer we letten op het gedeelte dat ten laste van de begrotingen van de Lid-Staten komt.

VI. CONCLUSIES

Zelfs al gaat het hier vaak om acties waarvoor al wel programma's zijn opgemaakt doch nog geen concrete verbintenissen zijn aangegaan, kunnen toch al de volgende conclusies worden getrokken.

De geldende procedures en het beknopte karakter die het programmeringsproces kenmerken maken het soms moeilijk om een overzicht te geven van de bedragen die aan de acties op milieugebied zijn gewijd. Zo omvat de rubriek "herstel van in verval geraakte industrieterreinen" die in verschillende programma's van doelstelling 2 van het Regionaal Fonds wordt aangetroffen, een milieuaspect (namelijk de bewerking van het terrein om dit weer bruikbaar te maken), doch omvat deze dikwijls ook andere kosten die met het opnieuw in gebruik nemen van het terrein verband houden (bij voorbeeld ten behoeve van de aanleg van infrastructuur en bovenbouw). Evenzo omvat een project voor de exploitatie van de watervoorraden in een regio van doelstelling 1 niet alleen een milieumaatregel (namelijk de bescherming van de kwaliteit van het water en het beheer van het gebruik ervan), doch ook maatregelen voor de winning en de aanvoer van water, waarvoor de meeste kosten moeten worden gemaakt.

Aan de hand van het overzicht kunnen niettemin bepaalde vaststellingen en overwegingen van algemene aard worden gemaakt, vooral waar het de ontwikkeling van de uitgaven betreft. Minder goed kan aan de hand hiervan worden beoordeeld wat de invloed is van de in de communautaire bestekken van de Structuurfondsen genoemde verplichting om in eerste instantie de doelstellingen van de milieuwetgeving te verwezenlijken, voor zover dit nog niet geschied is. Deze bepaling wordt gegeven als antwoord op de in artikel 130R van het Verdrag geformuleerde verplichting dat de eisen ter zake van milieubescherming een bestanddeel vormen van de andere takken van Gemeenschapsbeleid. De tijdsdruk die evenwel door het tijdschema voor de voorbereiding van de financieringsaanvragen wordt uitgeoefend brengt met zich mee dat op de stuurcomités in dit verband een bijzondere verantwoordelijkheid rust.

1. De ontwikkeling van de uitgaven

Tot 1987 bedroegen de bijdragen van de verschillende financiële instrumenten aan maatregelen die een bescherming van het milieu op het oog hadden ongeveer 60 miljoen ecu per jaar, waarvan de helft besteed werd aan onderzoek en de rest aan de financiering van projecten of programma's van het Regionaal Fonds.

Vanaf 1988 stelt men zowel op communautair als op nationaal niveau een sterke stijging van de uitgaven vast. Deze stijging heeft betrekking op de gezamenlijke financiële instrumenten, doch is met name omvangrijk bij de verschillende Structuurfondsen. Tussen 1988 en 1993 zouden de uitgaven die op het milieu betrekking hebben in totaal meer dan 4 miljard ecu moeten bedragen, hetgeen neerkomt op een jaargemiddelde van ongeveer 650 miljoen ecu, waarvan 90 % voor rekening komt van investeringsuitgaven die vrijwel geheel via de Structuurfondsen worden gefinancierd en 10 % van fondsen die bestemd zijn voor onderzoek of demonstratieprojecten. Daarbij komen dan nog de leningen van de EIB voor een totaalbedrag van 1,5 à 2 miljard ecu/jaar.

De budgettaire middelen van de financiële instrumenten die speciaal op een goede tenuitvoerlegging van het milieubeleid zijn toegespitst, blijven van marginale betekenis. Zo beliepen zij 19 miljoen ecu in 1990 op een totaal van 48 miljoen ecu voor het milieugedeelte van hoofdstuk 66 van de begroting van de Commissie en zouden zij in 1991 64,5 miljoen ecu kunnen bedragen op een totaal van 104 miljoen ecu.

De kredieten voor onderzoek, voor de acties ten behoeve van de bossen (strijd tegen de zure regen en het voorkomen van bosbranden), alsmede voor de acties die in het kader van de begrotingslijn "milieubeheer in de ontwikkelingslanden" worden gefinancierd, vertegenwoordigen ongeveer 50 miljoen ecu per jaar.

Wat de nationale begrotingen betreft lijken de nog maar zeer fragmentarische en tot enkele Lid-Staten beperkte gegevens erop te wijzen dat de uitgetrokken bedragen, die reeds vrij hoog zijn, in de toekomst nog verder zullen stijgen.

De in de laatste jaren waargenomen tendens dat er steeds grotere bedragen worden uitgetrokken voor maatregelen op het gebied van het milieu zou zich in de komende jaren handhaven en zelfs sterker kunnen worden. Dit is een gevolg van het feit dat men zich steeds meer bewust wordt van de ernst van de milieuproblematiek waarmee een groot gedeelte van het grondgebied van de Gemeenschap alsook van de rest van onze planeet wordt geconfronteerd. Die tendens zou pas kunnen worden omgebogen vanaf het moment waarop het behoud van het milieu en de noodzaak om de natuurlijke hulpbronnen rationeler aan te wenden doelstellingen zullen worden die werkelijk zullen zijn geïntegreerd op het niveau van de verschillende vormen van economisch beleid en wanneer de kosten voor het behoud van het milieu die elke activiteit met zich meebrengt systematisch hun weerslag zullen hebben op het niveau van de prijzen, de lasten of de bijdragen die door de producenten en de consumenten van de verschillende goederen en diensten worden betaald.

Er dient tevens op te worden gewezen dat zelfs indien men de totale uitgaven in ogenschouw neemt die op communautair niveau gedaan worden en rechtstreeks of indirect verband houden met het milieu, de betrokken bedragen uiterst marginaal blijken te zijn in verhouding tot de kosten die noodzakelijk worden geacht om de gezamenlijke milieuproblemen in de Gemeenschap op te kunnen lossen.

2. Een groot aantal financieringsbronnen en instrumenten die afhankelijk zijn van de doelstellingen en verplichtingen die inherent zijn aan het beleid dat ermee gesteund wordt

De bedragen die op communautair vlak ten behoeve van het milieu worden uitgetrokken worden verstrekt door tal van instrumenten die wat betreft hun opzet, de nagestreefde doelstellingen, hun territoriale werkingssfeer, de toepassingsprocedures, de financieringsmodaliteiten alsmede het administratieve kader waarin de steun wordt toegekend en de follow-up van de projecten of programma's plaatsvindt, (soms sterk) van elkaar verschillen. Er is sprake van een grote verscheidenheid aan financieringsbronnen, zelfs op het niveau van een bepaald financieel instrument. Zo zijn bij voorbeeld op het gebied van het onderzoek de acties die een gunstige invloed kunnen hebben op het milieu, verdeeld over 14 verschillende programma's.

Iedere actie die door de huidige Structuurfondsen wordt gefinancierd dient te passen in het kader van de economische en sociale ontwikkeling voor de rechtstreeks betrokken activiteitensector of regio. De actie van deze Fondsen is, met name waar het het Regionaal Fonds betreft, op territoriaal vlak trouwens beperkt door de wettelijk erkende noodzaak om de beschikbare fondsen in bepaalde regio's te concentreren en dan met name in die met een ontwikkelingsachterstand.

Het is waar dat een actie waarbij het milieu betrokken is altijd geïnspireerd wordt door de zorg om de continuïteit van de sociaal-economische ontwikkelingen in de tijd te verzekeren. Een dergelijke actie is er evenwel heel vaak geen garantie voor dat de winsten die het gevolg zijn van een bepaalde investering daadwerkelijk gemaakt worden in de regio waarin deze investeringen zijn gedaan. Dit geldt met name voor een groot deel van de acties die gericht zijn op een bescherming van het biologisch erfgoed of op een terugdringen van de water- en luchtvervuiling. Zo kan een maatregel die in het zuiden van de Gemeenschap wordt genomen om een biotoop te beschermen een handicap betekenen voor de plaatselijke economie, omdat hierdoor de mogelijkheden om het toerisme te ontwikkelen worden beperkt, doch daarentegen zeer winstgevend blijken te zijn voor een farmaceutische industrie die in een land in het noorden van de Gemeenschap is gevestigd en de plantenrijkdom van een dergelijke biotoop commercieel benut. Op het gebied van de lucht- en watervervuiling blijkt zelfs de Gemeenschap soms niet eens groot genoeg om een coherente en efficiënte actie mogelijk te maken en een evenwichtige verdeling van de baten en lasten over de verschillende betrokken partijen te garanderen. Om deze reden heeft men dan ook internationale onderhandelingen aangeknoopt, zodat tot een gezamenlijke actie kan worden gekomen om problemen als het broeikas-effect of de aantasting van de ozonlaag onder controle te krijgen.

De gezamenlijke hier genoemde uitgaven leveren een concrete bijdrage aan de verbetering van het milieu, doch in wezen zijn zij niet bedoeld als specifieke steun voor het communautair milieubeleid. Het is immers niet hun voornaamste doel om de doelstellingen en prioriteiten van dat beleid op een stelselmatige en coherente wijze te honoreren.

3. Een ontwikkeling van de uitgaven ten behoeve van het milieu die niet noodzakelijkerwijs het bewijs is van een integratie van de milieudoelstellingen die met de andere beleidsvormen worden nagestreefd

De ontwikkeling van de uitgaven die voor op het milieu gerichte acties zijn bestemd bewijst dat men zich steeds meer bewust wordt van de problemen in deze sector, hetgeen als iets positiefs kan worden beschouwd. Er wordt ook mee bewezen dat bij de Gemeenschap de wil aanwezig is om bij de tenuitvoerlegging van de andere vormen van haar beleid rekening te houden met het milieu.

Een echte integratie kan evenwel niet alleen beperkt blijven tot het financieren van de activiteiten die een rechtstreekse bescherming van het milieu op het oog hebben. Zij kan evenmin beperkt blijven tot een eerbiediging van de bepalingen die door de geldende voorschriften worden opgelegd, doch houdt in dat de zorg om het milieu een van de factoren is waardoor de algemene strategie van het beleid dat door het betrokken financiële instrument wordt gesteund, wordt geïnspireerd en beïnvloed. Zo is het bij de financiering van een autosnelweg niet voldoende dat men nagaat of de geldende bepalingen inzake de te verwachten milieueffecten worden geëerbiedigd. Bij het nemen van een besluit zou meer gestreefd moeten worden naar een evenwicht tussen de verschillende middelen van vervoer, mede met het oog op de overlast die deze in de vorm van vervuiling veroorzaken of een beter gebruik van de niet-hernieuwbare energie.

Zelfs wanneer het erom gaat een maatregel te financieren die rechtstreeks het milieu op het oog heeft, garandeert een eerbiediging van de geldende reglementaire bepalingen niet dat met de richtsnoeren of prioriteiten van het communautaire beleid voor het milieu echt rekening wordt gehouden. Zo zou het voorbeeld kunnen worden gegeven van een Lid-Staat die overweegt om een eenheid voor de verbranding van giftig afval te gaan bouwen. De eenheid beantwoordt als infrastructuur aan een economische behoefte waardoor het onder andere mogelijk wordt om nieuwe bedrijven aan te trekken die dit soort afval zullen produceren. Een werkelijke integratie van de zorg om het milieu zou moeten zijn uitgemond in een aantal preventieve maatregelen waarmee recycling en hergebruik zouden worden gestimuleerd, of eventueel in een andere methode om de afvalstoffen te verwijderen.

Keuzes die slecht zijn voor het milieu kunnen, evenals slechte economische keuzes, op den duur de vooruitzichten voor ontwikkeling en dus de rentabiliteit op langere termijn van de gedane investeringen in gevaar brengen. Milieu-overwegingen blijken immers bij de keuze van de consumenten steeds meer de doorslag te geven, of het nu gaat om woonomstandigheden, toerisme, vrijetijdsbesteding of de aanschaf van bepaalde goederen. Dit is voor de meer dynamische ondernemers die het oog op de toekomst gericht houden, voortaan zonder meer duidelijk. Wanneer men bij de vaststelling van ontwikkelingsstrategieën met deze factoren rekening houdt, beantwoordt dit niet alleen aan de zorg om de milieu-omstandigheden in de Gemeenschap te verbeteren, doch tevens aan de welbegrepen belangen van de landen en regio's die zich aan het inspannen zijn om de opgelopen achterstand in te halen.

Het is derhalve van belang dat men zich blijft inspannen om het milieu te integreren in de acties van de verschillende financiële instrumenten, een verbintenis die niet alleen de Commissie aangaat, maar ook de verantwoordelijke overheden op nationaal en regionaal vlak die hun bijdrage leveren aan de vastlegging van de programma's en zorg dragen voor de tenuitvoerlegging daarvan. Deze inspanningen zullen niet alleen beperkt mogen blijven tot de ontwikkeling van een aantal nieuwe activiteiten die met behulp van de verschillende financiële instrumenten van de Gemeenschap worden ondernomen, doch zullen ook tot uiting moeten komen in een wijziging van het perspectief waarin de gezamenlijke activiteiten van deze instrumenten plaats zullen vinden en zich verder gaan ontwikkelen.

Bijlage 1

BIJDRAGE UIT HET EFRO VOÓR DE HERVORMING
(x 1 mln ecu)

1. Financiering van projecten

	1985	1986	1987	1988	TOTAAL
Bescherming van de kusten	3,8	1,2	6,7	11,2	22,9
Hydrogeologische sanering en bescherming	11,4	29,5	6,7	7,2	54,8
Bescherming en sanering van terreinen	0,3	9,3	4,4	9,1	23,1
Verbranding en recyclage van afval	8,0	2,8	6,1	9,8	26,7
Vervullingbestrijdende installaties	-	2,6	1,3	3,7	7,6
TOTAAL	23,5	45,4	25,2	41	135,1

2. Financiering van programma's

Het EFRO heeft sinds 1975 meerjarenprogramma's gefinancierd waarin maatregelen waren opgenomen die op milieubescherming gericht waren.

In het kader van de quotavrije programma's "textiel", "ijzer- en staalindustrie" en "scheepsbouw" werden er door het EFRO maatregelen gefinancierd die een herstel van in onbruik geraakte industrieterreinen of stedelijke gebieden op het oog hadden. Bovendien werden in sommige programma's die sinds 1985 mede door het EFRO werden gefinancierd subprogramma's of maatregelen die verband hielden met milieubescherming opgenomen.

Hoewel de aanpak per programma een bepaalde logica volgt is het toch niet mogelijk om de precieze aard van elk project dat in het kader van deze programma's is gefinancierd, vast te stellen. Uit de tabellen betreffende de financiering van deze programma's kan evenwel de bijdrage van het EFRO aan de milieubescherming worden geraamd op het niveau van de subprogramma's of de speciale maatregelen. Hieruit blijkt dat deze ongeveer 70 miljoen ecu bedroeg voor de periode 1985-1987 en 55 miljoen voor 1988.

**BIJDRAGE VAN DE STRUCTUURFONDSEN IN HET KADER VAN DE
COMMUNAUTAIRE BESTEKKEN**
(x 1 mln ecu)

Regio's van doelstelling 1

De bijdragen van de Structuurfondsen ten behoeve van de milieubescherming hebben met name betrekking op de volgende gebieden :

- het inzamelen en het bewerken van afval,
- waterzuivering,
- de sanering van kustgebieden en rivierbekkens,
- de herbebossing in verband met de bescherming van de bodem, de produktie van hout en de handhaving van een hydrologisch evenwicht in de bodem,
- de bescherming, het behoud, de ontwikkeling en de exploitatie van natuurlijke hulpbronnen,
- de problemen in verband met de groeiende stedelijke centra, de industriegebieden en de gebieden die aan een sterke druk van het toerisme blootstaan.

De geografische verdeling van de financiële bijdragen luidt, uitgedrukt in miljoen ecu, als volgt :

% in verhouding tot de totale steun van de Gemeenschap voor de communautaire bestekken		
Griekenland	202	3,8
Spanje	675	8,8
Frankrijk	19,5	2,7
Ierland	228	8
Italië	622	10
Portugal	168	2,9
Verenigd Koninkrijk	53	9,6
TOTAAL	1 967,5	6,7

Regio's van doelstelling 2

De acties die gefinancierd worden op het gebied van de bescherming van het milieu hebben niet alleen betrekking op het herstel van industrieterreinen en de opwaardering van bepaalde stedelijke gebieden, doch tevens op :

- de verwerking en recycling van industrieel afval,
- waterzuivering,
- het verstrekken van informatie, het geven van demonstraties, het verstrekken van advies en het promoten in verband met de invoering van schone technologieën in het midden- en kleinbedrijf, alsmede met de verwezenlijking van modelprojecten op dit gebied,
- de steun aan niet-vervuilende investeringen of aan investeringen die bijdragen tot een verbetering van het milieu,
- de bevordering van het openbaar vervoer,
- de oprichting en de instandhouding van natuurparken.

De financiële bijdragen, uitgedrukt in miljoen ecu, zijn als volgt over de verschillende Lid-Staten verdeeld :

	Nieuwe acties	Bestaande acties	Totaal	% in verhouding tot de totale steun van de Gemeenschap voor de communautaire bestekken
Denemarken	53	2	7,3	24,3
Duitsland	108,3	8,1	116,4	34,7
Frankrijk	72,5	36,6	109,1	18,1
Italië	43,1	2	45,1	20,4
Nederland	2,8	2,6	5,4	7
Verenigd Koninkrijk	90,3	51,4	141,7	10,4
België	9	5,2	14,2	7,9
Spanje	94,1	3,7	97,8	13,3
TOTAAL	425,4	111,6	537	15,1

De cijfers in bovenstaande tabel vormen een schatting van de mate waarin door de Gemeenschap aan de bescherming van het milieu wordt deelgenomen. Het is heel moeilijk om exact te bepalen wat de totale bijdrage is van de Structuurfondsen die in de communautaire bestekken van doelstelling 2 is vastgelegd voor de financiering van acties tot herstel van industrieterreinen, de opwaardering van stedelijke gebieden en de bescherming van het milieu in de strikte zin van het woord. Enerzijds worden de nieuwe acties die op deze gebieden zijn gepland over de verschillende gekozen zwaartepunten voor de ontwikkeling verdeeld; anderzijds dient daarbij de hulp te worden gevoegd die verstrekt wordt op grond van eerdere ten reeds ten dele uitgevoerde acties (GMP's, PNIC, GOM's, quotavrije maatregelen) die niettemin een integrerend onderdeel vormen van de betrokken communautaire bestekken.

Regio's van doelstelling 5b

De bescherming van het milieu en het behoud van het natuurlijk erfgoed behoren bij de ontwikkeling van het platteland tot de prioriteiten.

Om dezelfde redenen die reeds bij de regio's van doelstelling 2 werden opgegeven, is het uiterst moeilijk om te bepalen wat de exacte bijdrage van de Structuurfondsen aan de bescherming van het milieu is.

We kunnen met betrekking tot de verschillende communautaire bestekken de volgende raming van de bijdragen maken (in miljoen ecu) :

	Nieuwe acties	Bestaande acties	Totaal	% in verhouding tot de totale steun van de Gemeenschap voor de communautaire bestekken
België	-	n.a.	-	-
Nederland	-	n.a.	-	-
Spanje	79,5	-	79,5	27,9
Italië	22,0	-	22,0	5,7
Frankrijk	65,3	7,8	73,1	10,1
Duitsland	99,5	10,5	110,0	2,9
Denemarken	-	-	-	-
Verenigd Koninkrijk	-	25,8	25,8	7,4
Luxemburg	-	-	-	-
TOTAAL	266,3	44,1	310,4	11,9

BIJDRAGE VAN HET GEMEENSCHAPPELIJK CENTRUM VOOR ONDERZOEK
(x 1 mln ecu)

<u>Begrotingsjaar</u>	<u>Uitgetrokken bedragen(x 1 mln ecu)</u>		<u>Totaal</u>
	<u>Kaderprogramma</u>	<u>Wetenschappelijke en technische bijstand</u>	
1987	29,9	0,6	30,5
1988	33,2	4,2	37,4
1989	35,8	4,8	40,6
1990 (raming)	38	7,4	45,4

De activiteiten uit hoofde van het kaderprogramma hebben betrekking op :

- de bescherming van het milieu (bestrijding van luchtvervuiling, handhaving van de waterkwaliteit, het zoeken naar oplossingen voor de problemen met chemische produkten en chemisch afval, enz.);
- de teledetectie met het oog op de controle van het milieu op het land en in de zee;
- de industriële risico's (analyse, voorkoming en beheersing van risico's, met inachtneming van de menselijke factor).

De activiteiten op het gebied van de wetenschappelijke en technische bijstand hebben voornamelijk betrekking op :

- de kwaliteit van het water en de luchtvervuiling (beheer van een centraal laboratorium voor de toepassing van richtlijnen, invoering van een Europees systeem voor de evaluatie van vervullende stoffen);
- het maken van een Europese inventaris van bestaande chemische stoffen;
- het project omvangrijke ongelukken met inbegrip van de invoering van een Mars-systeem;
- de controle op de radioactiviteit in het milieu;
- de toepassing van teledetectie in het kader van het CORINE-project en ten behoeve van de bewaking van kustgebieden.

BIJDRAGEN VAN DE PROGRAMMA'S VOOR O & O OP HET GEBIED VAN HET MILIEU
(x 1 mln ecu)

Kaderprogramma	1987	1988	1989	1990 ⁽¹⁾	1987 - 1990
1984 - 1987	26,9	16,4	3	4,2	50,5
1987 - 1991	-	-	9,3	98,5	107,8
1990 - 1994	-	-	-	0	0
TOTAA	26,9	16,4	12,3	102,7	158,3

De drie specifieke programma's voor onderzoek en technologische ontwikkeling op het gebied van het milieu die door de Gemeenschap worden gefinancierd zijn :

- STEP dat betrekking heeft op een aantal specifieke onderwerpen inzake onderzoek op het gebied van de milieubescherming, de bescherming van het cultureel erfgoed, de grote technologische risico's en de brandveiligheid en welk programma negen onderzoekgebieden omvat :
 - . milieu en menselijke gezondheid
 - . beoordeling van de risico's van chemicaliën
 - . atmosferische processen en luchtkwaliteit
 - . waterkwaliteit
 - . bescherming van bodem en grondwater
 - . onderzoek naar ecosystemen
 - . bescherming en behoud van het Europese culturele erfgoed
 - . milieubeschermingstechnologie
 - . grote technologische risico's en brandveiligheid.

- EPOCH - dat gewijd is aan de onderwerpen die vallen onder klimatologie en natuurrampengevaar, en vier onderzoekgebieden omvat :
 - . het klimaat in het verleden en klimaatveranderingen
 - . klimaatprocessen en -modellen
 - . klimaateffecten en met het klimaat samenhangende gevaren
 - . aardbevingsgevaar.

- MAST - dat betrekking heeft op het onderwerp van de mariene wetenschap en technologie heeft ten doel de wetenschappelijke en technologische grondslag te versterken via de exploitatie, de benutting, het beheer en de bescherming van de kustwateren en de regionale wateren in Europa en de volgende onderzoeksactiviteiten behelst :
 - . wetenschap en technologie van kustwateren
 - . mariene technologie en ondersteunende initiatieven
 - . onderzoeksactiviteiten op het gebied van het fundamenteel en toegepast marien onderzoek.

(1) Op de begroting uitgetrokken bedragen met inbegrip van de overgedragen kredieten van 1989.

BIJDRAGE VAN DE BEGROTING VOOR EGKS-ONDERZOEK
(x 1 mln ecu)

<u>Begrotingsjaar</u>	<u>Bedragen waarvoor betalingsverplichtingen zijn aangegaan</u>	<u>Betreft</u>
1986 - 1990	12,81 miljoen ecu	<ul style="list-style-type: none">- luchtvervuiling- watervervuiling (binnenwateren en zeeën)- problemen met betrekking tot afval en de mogelijkheden tot benutting daarvan- effectstudie- akoestische vervuiling

Hoewel de activiteiten die worden ondernomen in het kader van artikel 55 van het EGKS-Verdrag niet in eerste instantie het milieu op het oog hebben, kan men ervan uitgaan dat sommige onderzoeksprojecten op milieuproblemen betrekking hebben.

De bovenstaande cijfers die niet nader kunnen worden gespecificeerd geven min of meer weer welke bedragen uit hoofde van deze begroting worden uitgetrokken voor milieubescherming.

BIJDRAGE VAN DE BEGROTING VOOR ENERGIE
(x 1 mln ecu)

	1987	1988	1989
1) <u>Onderzoeksprogramma "Steenkool"</u>			
- vermindering van de gasvormige emissies en zwevende deeltjes	0,17	1,35	1,41
- optimaal gebruik van afval uit mijnen en van steenkolenas	0,46	0,18	0,46
- vergassing van steenkool	1,04	0,92	1,23
1) <u>Demonstratieproject</u>			
- Verbranding van vaste brandstoffen	15,75	22,48	14,64
- Vergassing van vaste brandstoffen	14,86	3,07	3,45

Uit de begroting voor de demonstratieprojecten op het gebied van energie en de onderzoeksprogramma's voor nieuwe technieken met steenkool (EGKS) kan alleen indirect worden opgemaakt in welke mate aan het milieubeleid wordt bijgedragen. Veel demonstratie- of onderzoeksprojecten op het gebied van energie zijn op de een of andere manier bij het milieu betrokken, doch het is niet gemakkelijk om precies met cijfers aan te geven of daarbij het aspect van de economie of de ecologie het belangrijkste is.

Budgettaire middelen bestemd voor maatregelen ten behoeve van het milieu in de Gemeenschap (x 1 mln ecu)

	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	Programma's		
											Waarde (mln ecu)	Duur (Jaren)	
Onderzoek													
-Milieuprogramma's (STEP/EPOCH/MAST)												162	4
-GCO												137	4
-Nieuwe milieuprogramma's met Inbegrip van rechtstreekse acties (GCO)												518	4
-EGKS												12,8	6
Demonstratieprojecten ten behoefte van het milieu													
MEDSPA												62,6	9
NORSPA												13,5	4
ACE Technologie)												59,6	5
ACNAT)													
Steenkool												74,3	3
Structuurfondsen													
Oude EFRO												260	4
EFRO doelstelling 1												1967,5	5
doelstelling 2												537	3
ENVIREG												500	4
EOGLF 5a												39	5
5b												310	5
bossen												58	6
Derde landen													
Milieubeheer in ontw. landen												20,8	3

Het totale aanwijsbare bedrag dat voor milieuacties is uitgetrokken bedraagt 4.409 miljoen ecu. Het gedeelte dat vanaf 1989 besteed is of nog besteed zal worden ligt aanzienlijk hoger dan de bedragen die in de jaren daarvoor werden uitgetrokken (ongeveer 650 miljoen ecu per jaar tegenover ongeveer 135 miljoen ecu per jaar).

Bijlage 3

NATIONALE UITGAVEN TEN BEHOEVE VAN HET MILIEU
(X 1 min ecu)

1. Totale uitgaven

	1985		1986		1988	
	min ecu	% BNP	min ecu	% BNP	min ecu	% BNP
Duitsland	11 480	1,52	-	-	16 610	1,78
Frankrijk	6 950	0,86	7 090	0,86	9 910	1,27
Nederland	1 960	1,26	-	-	2 680	1,50
Ver. Koninkrijk	7 430	1,25	-	-	-	-

2. Overheidsuitgaven

	1985		1986		1988	
	min ecu	% BNP	min ecu	% BNP	min ecu	% BNP
Duitsland	5 910	0,78	-	-	8 190	0,86
Denemarken	620	0,77	660	0,82	-	-
Frankrijk	4 520	0,56	4 630	0,56	5 250	0,69
Italië	890	0,13	1 290	0,13	-	-
Nederland	1 480	0,95	-	-	1 680	0,94
Ver. Koninkrijk	3 720	0,62	-	-	-	-

ISSN 0254-1513

COM(91) 28 def.

DOCUMENTEN

NL

01

Catalogusnummer : CB-CO-91-043-NL-C
ISBN 92-77-69222-7

VERKOOPPRIJS	tot 30 blz.: 3,50 ECU	per 10 blz. meer: 1,25 ECU
--------------	-----------------------	----------------------------

Bureau voor officiële publikaties der Europese Gemeenschappen
L-2985 Luxemburg